

Evaluation of the Dynamics of Social Capital and Residential Satisfaction of Citizens after Urban Regeneration in Hamedan City

Mehrdad Mehrjou¹, Hassan Ahmadi² , Nader Zali³

¹- Ph.D Candidate in Urban Planning, University of Guilan, Rasht, Iran. Email: mehrjousehrdad@gmail.com

²- Associate Professor, Department of Urban Planning, University of Guilan, Rasht, Iran. Email: Hamed@Guilan.ac.ir

³- Associate Professor, Department of Urban Planning, University of Guilan, Rasht, Iran. Email: n.zali54@gmail.com

Article Info

ABSTRACT

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 23 Oct 2024

Revised: 11 Mar 2025

Accepted: 11 May 2025

Published online: 23 Sep 2025

Keywords:

Dynamic Social Capital,

Dynamic Regeneration,

Residential Satisfaction,

Evacuation and Gentrification,

Hamedan.

Introduction: Urban regeneration has significant social impacts, substantially transforming residents' social capital and residential satisfaction. The city of Hamedan, Iran, due to its deteriorated urban fabric and the urgent need to enhance citizens' quality of life, has recently undergone several urban regeneration projects. This study investigated the effects of urban regeneration on strengthening social capital and improving the residential satisfaction of residents in the neighborhoods of Kababian, Haji, Kalpa, and Golan in Hamedan as a case study.

Data and Method: This study adopted a survey-based and applied methodological approach and employed the Structural Equation Modeling (SEM) framework. The statistical population consisted of residents of the selected neighborhoods in Hamedan, and the sample size was determined to be 386 individuals. A random sampling method was applied, and data were collected through a structured questionnaire. To analyze the data and assess the goodness of fit of the measurement model, the Partial Least Squares (PLS) approach within the SmartPLS software environment was utilized.

Results: The findings indicated that all variables, except for one, support the research hypotheses. The variable of Dynamic Evacuation and Gentrification, introduced and developed in this study, is a novel contribution to the field. The dynamics of social capital associated with urban regeneration showed a positive correlation with the dynamics of residential satisfaction. Among the dimensions of social capital, social interaction dynamics, social trust dynamics, and reciprocity dynamics exhibited the greatest contribution to the enhancement of social capital within the context of urban regeneration.

Conclusion: The results demonstrated that residential satisfaction is influenced by the dimensions and dynamics of social capital, except for the dynamic evacuation and gentrification factor. The key insight is that social capital is inherently dynamic, both in its nature and in its socioeconomic outcomes.

Cite this article: Mehrjou, Mehrdad., Ahmadi, Hassan., Zali, Nader. (2025). Evaluation of the Dynamics of Social Capital and Residential Satisfaction of Citizens after Urban Regeneration in Hamedan City. *Urban Social Geography*, 12 (2), 87-115. <http://doi.org/10.22103/juscg.2025.2161>

© The Author(s).

Publisher: Shahid Bahonar University of Kerman.

DOI: <http://doi.org/10.22103/juscg.2025.2161>

²- **Corresponding Author:** Ahmadi, H., Associate Professor, Department of Urban Planning, University of Guilan, Rasht, Iran. Hamed@Guilan.ac.ir (+98) 9122708827

English Extended Abstract

Introduction

It should be noted that the structure and components of social capital vary across different urban, regional, and cultural contexts (Fang, 2014). In this regard, Nan Lin, a Chinese-American sociologist, introduced the theoretical paradigm of social capital, which focuses on the motivation for action and simplifies the quantitative analysis of human motivation. Although measurement scales exist for assessing a community's social capital, they are not capable of capturing the transformations in residents' social capital that occur as a result of urban regeneration (Lin, Fu, & Chen, 2013). Moreover, there is a lack of empirical studies that evaluate the impacts of urban regeneration on changes in residents' social capital. Previous studies have largely overlooked the dynamic nature of social capital and residential satisfaction. Most prior research has relied on cross-sectional data, which poses a significant limitation since it neglects the temporal dynamics inherent in social capital. This omission is reflected in the underestimation of variations in individual social ties, the frequency of social participation, and levels of interpersonal trust. Consequently, the quantitative literature on social capital tends to treat it as a static construct, and the mechanisms through which social capital evolves, and its implications, particularly within the context of urban regeneration, remain relatively underexplored. Thus, it is theoretically and empirically essential to address these research gaps to advance our understanding of dynamic social capital in the context of urban regeneration. Although this study also employed cross-sectional data, it compensated for the aforementioned limitation by developing a novel measurement framework that captured the dynamics of social capital amid urban transformation. In this study, the introduction of the new variable "Dynamic Evacuation and Gentrification" contributed to explaining the dynamic nature of social capital among residents of neighborhoods undergoing urban regeneration. This allowed for the identification of second-order latent variables that represent the dynamics of social capital aimed at regeneration processes. Ultimately, the study examined the relationship between dynamic social capital and dynamic residential satisfaction. Accordingly, this study posited that social capital influenced residents' satisfaction levels after urban regeneration projects in the neighborhoods of Hamedan. The city of Hamedan, with its deteriorated urban fabric and the pressing need to improve the quality of life of its citizens, has faced numerous urban regeneration initiatives in recent years. As one of Iran's most historically and culturally significant cities, Hamedan encounters multiple economic, social, and environmental challenges. The worn-out and inefficient urban textures have gradually led to a decline in living standards and an escalation of social issues. One of the most effective strategies for addressing these challenges and enhancing residents' quality of life is through the implementation of urban regeneration projects. Urban regeneration encompasses processes of revitalization and renewal of decayed and inefficient urban fabrics, aiming to improve the urban environment, enhance the quality of life, and increase residents' satisfaction. Within this framework, social capital emerges as a key factor in the success of regeneration efforts. Social capital encompasses trust, cooperation, social participation, and networks of relationships among community members. It plays a crucial role in reinforcing social connections, fostering civic engagement, and enhancing the sense of belonging and residential satisfaction. Accordingly, the various components of social capital, such as interpersonal trust, social participation, social interactions, and shared norms, were identified and measured. Using appropriate statistical methods, the relationships among these components and residential satisfaction were analyzed. Given the distinctive physical, social, and cultural characteristics of Hamedan's neighborhoods, the study also investigated how social capital influences post-regeneration residential satisfaction among the city's residents. This study aimed to provide a deeper analytical understanding of how the dynamics of social capital and residential satisfaction evolve following urban regeneration. The findings were intended to offer valuable insights for urban policymakers and planners, highlighting the socio-spatial consequences of regeneration initiatives. Importantly, the findings emphasized that any urban regeneration program must incorporate citizens' perspectives and social needs to achieve tangible improvements in quality of life and to strengthen social capital. Therefore, the principal objective of this study was to evaluate the effects of social capital, within

English Extended Abstract

the framework of urban regeneration, on the residential satisfaction of citizens in Hamedan's neighborhoods after regeneration. The main research question is:

How does social capital influence the residential satisfaction of residents following urban regeneration in the neighborhoods of Hamedan?

Data and Method

From a methodological standpoint, this study was applied in purpose and survey-based in design, employing the Structural Equation Modeling (SEM) approach. SEM is a multivariate analytical technique used to test and estimate complex causal relationships among variables simultaneously, even when the hypothesized relationships involve latent constructs that are not directly observable. Accordingly, SEM enables the evaluation of whether a proposed theoretical model is consistent with the collected data and adequately reflects the underlying conceptual framework. Two main SEM approaches can be employed: Partial Least Squares SEM (PLS-SEM), typically used for exploratory studies, and Covariance-Based SEM (CB-SEM), suitable for confirmatory studies. PLS-SEM utilizes an ordinary least squares (OLS) regression-based estimation procedure aimed at explaining the variance of latent constructs, whereas CB-SEM relies on a maximum likelihood estimation (MLE) approach. To test the hypotheses proposed in this study, the PLS-SEM method was applied using the SmartPLS software package. The choice of PLS-SEM was based on its suitability for exploratory theoretical analysis rather than confirmatory validation. Thus, the technique was employed to analyze the research data, assess the measurement model, and evaluate the structural model's goodness of fit. The statistical population comprised residents of the Kababian, Haji, Kalpa, and Golan neighborhoods of Hamedan, areas that have undergone urban regeneration in recent years. The sample size was determined using Cochran's formula, yielding a total of 386 participants. A random sampling technique was adopted, and data were collected using a structured questionnaire based on a seven-point Likert scale. The questionnaire was designed by identifying variables related to social impacts within urban regeneration contexts from the literature and comparing them with key indicators used for measuring social capital.

Results

All path coefficients were statistically significant, with t -values exceeding 2.58 ($p < 0.001$). The R^2 value for the construct Dynamic Evacuation and Gentrification was relatively low ($R^2 = 0.187$), while the R^2 values for other constructs were acceptable according to the general rule of a minimum threshold of 0.50. As illustrated in Figure 2, the path from Social Capital Dynamics in Urban Regeneration to Dynamic Residential Satisfaction was supported by the collected data and found to be statistically significant ($\beta = 0.751$, $R^2 = 0.563$, $p < 0.001$). Other paths between the higher-order construct Social Capital Dynamics in Urban Regeneration and its lower-order dimensions were also significant. Among these, Dynamic Social Interaction, Dynamic Social Trust, and Dynamic Reciprocity exhibited the highest absolute β -values ($\beta = 0.831$, $\beta = 0.825$, and $\beta = 0.835$, respectively), whereas the construct Dynamic Evacuation and Gentrification demonstrated the lowest absolute β -value ($\beta = 0.432$).

Discussion

A key insight from these findings is that they point to two emerging directions for future research in the fields of social capital and urban studies. First, the study reaffirms that social capital is inherently dynamic, both in its structure and in its socio-economic implications. Previous studies suffered from a design limitation, as their use of *static* measures of social capital failed to capture its dynamic characteristics and temporal evolution. Second, the results confirm that conventional components of social capital, such as social networks and civic participation, play a critical role in shaping residents' perceptions and satisfaction within regenerated urban contexts. However, despite theoretical expectations from prior literature suggesting that the dynamics of evacuation and social gentrification could significantly influence social capital under urban regeneration, the empirical evidence from this study did

English Extended Abstract

not support this hypothesis. This observation is not confined to the case of Hamedan alone but may reflect broader urban regeneration contexts in cities undergoing similar socio-spatial transformations.

ارزیابی پویایی سرمایه اجتماعی و رضایت مسکونی شهروندان پس از بازآفرینی شهری در شهر همدان

مهرداد مهرجو^۱، حسن احمدی^۲ ✉، نادر زالی^۳

^۱ - دانشجوی دکتری شهرسازی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. **رایانامه:** mehrjousemehrdad@gmail.com

^۲ - دانشیار گروه شهرسازی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. **رایانامه:** Hamed@Guilan.ac.ir

^۳ - دانشیار گروه شهرسازی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. **رایانامه:** n.zali54@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۸/۲</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۲/۲۱</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۲/۲۱</p> <p>تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۷/۱</p> <p>کلیدواژه‌ها: سرمایه اجتماعی پویا، بازآفرینی پویا، رضایت مسکونی، تخلیه و اعیان‌سازی، همدان.</p>	<p>مقدمه: بازآفرینی شهری تأثیر اجتماعی جامعی دارد که تقریباً سرمایه اجتماعی و رضایت مسکونی ساکنان را تغییر می‌دهد. شهر همدان به دلیل بافت‌های فرسوده و نیاز به بهبود کیفیت زندگی شهروندان، در سال‌های اخیر با پروژه‌های بازآفرینی شهری مواجه شده است. در این پژوهش، تأثیر بازآفرینی شهری بر تقویت سرمایه اجتماعی و افزایش رضایت مسکونی ساکنان محله‌های (کبابیان، حاجی، کلپا و جولان) شهر همدان به عنوان یک مطالعه موردی، مورد بررسی قرار می‌گیرد.</p> <p>داده و روش: این پژوهش از نظر روش پیمایشی، به لحاظ هدف پژوهش کاربردی و بر اساس "مدل معادلات ساختاری" است. جامعه آماری، از ساکنان محلات مورد مطالعه شهر همدان، تشکیل شده است، تعداد نمونه ۳۸۶ نفر محاسبه شد. از روش نمونه‌گیری تصادفی و از پرسشنامه برای جمع‌آوری و استخراج داده استفاده شد. از تکنیک مدل‌سازی معادلات ساختاری از رویکرد حداقل مربعات جزئی و از نرم افزار SmartPLS جهت بررسی داده‌ها و برازش مدل اندازه‌گیری استفاده شده است.</p> <p>یافته‌ها: نشان دهنده آن است همه متغیرها به جز یک مورد فرضیه‌های پژوهش را پشتیبانی می‌کنند. متغیر "تخلیه و اعیان‌سازی پویا" در این پژوهش جدید است که در پژوهش حاضر توسعه یافته است. پویایی سرمایه اجتماعی با هدف بازآفرینی شهری با پویایی رضایت مسکونی همبستگی مثبت دارد و پویایی ارتباط اجتماعی، پویایی اعتماد اجتماعی و پویایی دوسویه بیشترین سهم را در پویایی سرمایه اجتماعی با هدف بازآفرینی شهری دارند.</p> <p>نتیجه‌گیری: نشان دهنده آن است که رضایت مسکونی تحت تأثیر ابعاد و پویایی سرمایه اجتماعی (به جز تخلیه و اعیان‌سازی) قرار می‌گیرد. نکته کلیدی این است که سرمایه اجتماعی از نظر ماهیت و پیامدهای اجتماعی-اقتصادی آن بسیار پویا است.</p>

استناد: مهرجو، مهرداد؛ احمدی، حسن؛ زالی، نادر. (۱۴۰۱). ارزیابی پویایی سرمایه اجتماعی و رضایت مسکونی شهروندان پس از بازآفرینی شهری در شهر همدان.

جغرافیای اجتماعی شهری، ۹ (۱)، ۱۳-۱. DOI: <http://doi.org/10.22103/jusrj.2025.2161>

© نویسنده‌گان.

ناشر: دانشگاه شهید باهنر کرمان.

DOI: <http://doi.org/10.22103/jusrj.2025.2161>

مقدمه

امروزه، مسأله سرمایه اجتماعی به عنوان یک عامل کلیدی در توسعه پایدار جوامع شهری شناخته می‌شود (Pitas & Ehmer, 2020). سرمایه اجتماعی به مجموعه‌ای از روابط، شبکه‌ها و هنجارهای اجتماعی اطلاق می‌شود که بر اساس آن افراد می‌توانند به یکدیگر اعتماد کنند و از همکاری‌های متقابل بهره‌مند شوند (Wu, 2021). در این راستا، بازآفرینی شهری به عنوان یک رویکرد نوین در بهبود کیفیت زندگی شهری و افزایش رضایت شهروندان، اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده است (Woo et al., 2023). بازآفرینی شهری به فرایند بازسازی و احیای فضاهای شهری آسیب‌دیده و ناکارآمد اشاره دارد که هدف آن افزایش قابلیت سکونت و جذابیت محیط شهری است (Yan et al., 2019; Salaripour et al., 2022). بازآفرینی، محیط فیزیکی ساکنان محله را شکل داده، سرمایه اجتماعی ساکنان را بازسازی کرده و رضایت مسکونی را تغییر می‌دهد (سرابی و همکاران، ۱۴۰۲؛ احمدی و مهرجو، ۱۴۰۱).

بحث دیگری که در بازآفرینی شهری مورد توجه قرار نگرفته است، اعیانی‌سازی و جابجایی اجباری است، که به عنوان پدیده‌های قابل توجه در شهرنشینی جهانی، تأثیر عمیقی بر ساکنان مناطق آسیب‌دیده دارد (Arkaraprasertkul, 2018; Chung, 2020; Wu, 2004). با این وجود مطالعات کیفی شاید در این مورد انجام شده باشد؛ اما، اطلاعات کمی در مورد پویایی تخلیه و اعیانی‌سازی مناطق مورد بازآفرینی قرار گرفته‌اند، وجود دارد؛ که این مورد نیز به عنوان بعد پنهان می‌تواند به پویایی سرمایه اجتماعی ربط داشته باشد (Kim et al., 2019). از این‌رو، برخی از استراتژی‌های بازآفرینی شهری توسط فقرا و طبقات پایین در مناطق شهری هدایت می‌شوند که به عنوان جابجایی اجباری شناخته می‌شود، که به عنوان اسکان مجدد غیرارادی شناخته می‌شود (Imbroscio, 2008). تحلیل پویایی سرمایه اجتماعی پس از بازآفرینی شهری می‌تواند به درک بهتر اثرات این فرایند بر رضایت شهروندان کمک کند (Jang, 2023). در واقع، هنگامی که فضاهای عمومی به‌روز و بهینه می‌شوند، امکان تعاملات اجتماعی افزایش می‌یابد و این امر به تقویت روابط میان افراد و افزایش اعتماد اجتماعی منجر می‌شود (Levine & Aharon, 2023).

به عبارت دیگر، بازآفرینی شهری نه تنها بر جنبه‌های فیزیکی محیط تأثیر می‌گذارد، بلکه می‌تواند به شکل‌گیری یک جامعه پویا و مشارکت‌جو کمک کند (Yang & Hong, 2021). از سوی دیگر پدیده اعیانی شدن، طبقه محله را تغییر خواهد داد؛ به این منظور که پس از فرآیند بازآفرینی شهری، افراد طبقه متوسط یا بالا جایگزین افراد طبقه پایین اولیه می‌شوند، که منجر به تغییر سرمایه اجتماعی ساکنان می‌شود (Smith & Williams, 2013). این پدیده بر کیفیت زندگی روزمره تأثیر می‌گذارد و تهدیدی برای یکپارچگی اجتماعی در درازمدت است (Li & Wu, 2008). پس از جابجایی، طبقات متوسط و پایین مایل به حفظ شبکه اجتماعی اصلی خود هستند. با توجه به بازگشت به محله اصلی نیاز به پرداخت هزینه‌های بیشتر دارند که در این بین باید برخی از امتیازات سرمایه‌های اجتماعی که قبلاً داشته‌اند را کنار بگذارند. بنابراین، ساکنانی که جابه‌جا می‌شوند اغلب از دسترسی راحت به امکانات و مرکز شهر محروم می‌شوند، که با این وجود هزینه و زمان رفت‌وآمد روزانه برای آن‌ها افزایش می‌یابد (Dunxiang, 2017). صرف نظر از این تصور که بازآفرینی شهری تأثیر اجتماعی منفی قابل توجهی بر ساکنان وارد می‌کند (بهرامی و همکاران، ۱۴۰۱)، شرایط مسکن نیز تا حدودی هم از نظر عینی و هم از نظر ارزیابی ذهنی بهتر از شرایط قبلی آن‌ها می‌شود؛ اگرچه ساکنان ممکن است بخشی از سرمایه اجتماعی خود را از دست بدهند، اما شرایط مسکن آنها به شدت بهبود می‌یابد. علیرغم دانش موجود، هنوز نیاز به انجام یک بررسی عمیق از رابطه بین سرمایه اجتماعی و رضایت مسکونی در بازآفرینی شهری وجود دارد (Liu et al., 2018).

از سوی دیگر، رضایت مسکونی شهروندان به‌طور مستقیم با کیفیت فضای زندگی و تعاملات اجتماعی آن‌ها در ارتباط است (احمدی و مهرجو، ۱۳۹۸). هنگامی که شهروندان احساس کنند که محیط زندگی‌شان به نیازهای آن‌ها پاسخ

می‌دهد و فرصت‌های مناسبی برای تعامل و همکاری فراهم است، سطح رضایت آن‌ها افزایش می‌یابد (Placek, 2024). بنابراین، بررسی رابطه میان سرمایه اجتماعی و رضایت مسکونی در پس‌زمینه بازآفرینی شهری می‌تواند به شناسایی نقاط قوت و ضعف این فرایند کمک کند و راهکارهای مناسبی برای بهبود کیفیت زندگی شهری ارائه دهد.

در ادامه، باید این را در نظر داشت که ساختار و عناصر سرمایه اجتماعی، در زمینه‌های مختلف شهری، منطقه‌ای و فرهنگی متفاوت است. (Fang, 2014). در همسن راستا، نان لین، جامعه شناس چینی-آمریکایی، پارادایم نظریه سرمایه اجتماعی را مطرح کرد، که بر انگیزه عمل تمرکز دارد و تحلیل انگیزه انسان را از نظر کمی ساده می‌کند. اگرچه مقیاسی برای اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی جامعه وجود دارد، اما نمی‌تواند تغییرات سرمایه اجتماعی ساکنان را تحت بازآفرینی شهری اندازه‌گیری کند (Lin, Fu, & Chen, 2013). علاوه بر این، هیچ مدرکی از مطالعاتی که تأثیرات بازآفرینی شهری را بر تغییرات سرمایه اجتماعی ساکنان ارزیابی کرده باشد، وجود ندارد. اما در تحقیقات پیشین، پویایی سرمایه اجتماعی و رضایت مسکونی نسبتاً نادیده گرفته شده‌است. بیشتر تحقیقات قبلی براساس داده‌های مقطعی بوده است. اشکال استفاده از داده‌های مقطعی این است که ماهیت پویایی سرمایه اجتماعی نادیده گرفته شده‌است، و این نادیده گرفته شدن در پیوندهای اجتماعی فردی، فراوانی مشارکت اجتماعی و سطح اعتماد نیز منعکس می‌شود. از این‌رو، مطالعات کمی در مورد سرمایه اجتماعی تا حد زیادی ثابت هستند، چگونگی پویایی سرمایه اجتماعی و پیامدهای آن، به‌ویژه در زمینه مطالعات بازآفرینی شهری، نسبتاً مورد تحقیق قرار نگرفته است. بنابراین مهم است که به لحاظ نظری و تجربی به شکاف‌های موجود در تحقیق بپردازیم تا درک خود را از سرمایه اجتماعی پویا در زمینه بازآفرینی شهری را ارتقا دهیم. درحالی که از داده‌های مقطعی نیز در این پژوهش استفاده می‌شود، اشکال آن با ارائه یک اندازه‌گیری منحصر به فرد که منعکس‌کننده پویایی سرمایه اجتماعی در میان توسعه شهری است، مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این پژوهش با معرفی متغیر جدید «تخلیه و اعیان‌سازی پویا» پویایی سرمایه اجتماعی ساکنان محلاتی که به بازآفرینی شهری نیاز دارند کمک می‌کند که متغیرهای نهفته مرتبه دوم متشکل از پویایی سرمایه اجتماعی با هدف بازآفرینی شهری است غربال شوند و در نهایت پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی پویا و رضایت مسکونی پویا خاتمه می‌یابد. در ادامه با مطالب بیان شده سرمایه اجتماعی بر رضایت مسکونی شهروندان پس از بازآفرینی شهری در محله‌های شهر همدان اثر می‌گذارد، شهر همدان به دلیل بافت‌های فرسوده و نیاز به بهبود کیفیت زندگی شهروندان، در سال‌های اخیر با پروژه‌های بازآفرینی شهری مواجه شده است. به همین منظور، شهر همدان با توجه به سابقه تاریخی و فرهنگی غنی خود و به عنوان یکی از شهرهای مهم ایران، با چالش‌های متعددی در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و محیطی مواجه است. بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری به مرور زمان منجر به کاهش کیفیت زندگی شهروندان و افزایش مشکلات اجتماعی شده‌اند. یکی از راهکارهای موثر برای مواجهه با این چالش‌ها و بهبود کیفیت زندگی شهروندان، اجرای پروژه‌های بازآفرینی شهری است. بازآفرینی شهری شامل فرآیندهای تجدید حیات و نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری است که هدف آن بهبود محیط زیست شهری، ارتقای کیفیت زندگی و افزایش رضایت مسکونی شهروندان است. در این راستا، سرمایه اجتماعی به عنوان یکی از مولفه‌های کلیدی در موفقیت پروژه‌های بازآفرینی شهری مطرح می‌شود. سرمایه اجتماعی شامل اعتماد، همکاری، مشارکت اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی بین افراد جامعه است. سرمایه اجتماعی می‌تواند نقش مهمی در تقویت ارتباطات اجتماعی، ارتقای مشارکت شهروندان و بهبود احساس تعلق و رضایت مسکونی داشته باشد.

برای این منظور، ابتدا مولفه‌های مختلف سرمایه اجتماعی شامل اعتماد بین فردی، مشارکت اجتماعی، تعاملات اجتماعی و هنجارهای مشترک شناسایی و اندازه‌گیری شده و سپس با استفاده از روش‌های آماری مناسب، ارتباط میان این مولفه‌ها و رضایت مسکونی مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت. همچنین، با توجه به ویژگی‌های خاص بافت محله‌های

شهری همدان و تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی در این شهر، به بررسی تأثیرات سرمایه اجتماعی بر رضایت مسکونی شهروندان پس از بازآفرینی شهری نیز پرداخته خواهد شد.

در این پژوهش، سعی بر این است که با بررسی پویایی‌های سرمایه اجتماعی و رضایت مسکونی شهروندان پس از بازآفرینی شهری، به تحلیل عمیق‌تری از اثرات این فرایند پرداخته و دستاوردهای آن را برای سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان شهری روشن کنیم. به‌ویژه، توجه به این نکته ضروری است که هرگونه برنامه‌ریزی برای بازآفرینی شهری باید شامل دیدگاه‌های شهروندان و نیازهای اجتماعی آن‌ها باشد تا بتواند به بهبود واقعی کیفیت زندگی و تقویت سرمایه اجتماعی منجر شود. بنابراین هدف پژوهش حاضر، ارزیابی تأثیر سرمایه اجتماعی با هدف بازآفرینی شهری در محله‌های شهر همدان بر رضایت مسکونی شهروندان پس از بازآفرینی است. در این پژوهش، به دنبال پاسخ به این سوال هستیم که چگونه سرمایه اجتماعی می‌تواند بر رضایت مسکونی شهروندان پس از بازآفرینی شهری در محله‌های شهر همدان تأثیر بگذارد؟

پیشینه نظری

مفهوم سرمایه اجتماعی برای اولین بار در سال‌های دهه ۱۹۲۰ از سوی لیدا جادسون هانینن در کتابی با عنوان «مرکز اجتماع» و پس از آن در دهه ۱۹۶۰ توسط جین حاکوبز در کتاب تأثیرگذارش به نام «مرگ و زندگی در شهرهای بزرگ آمریکا» به حوزه علوم اجتماعی معرفی شد (Mutiar et al., 2020). اما از دهه ۱۹۸۰ به بعد، به‌طور جدی توسط رابرت پاتنام، پیر بوردیو، جیمز کلنن، فوکویاما و اندیشمندان دیگر وارد مباحث جامعه‌شناسی، اقتصاد، علوم سیاسی، مدیریت و ... شده است (Park, 2020). پیش‌تر نیز متفکرانی چون دوتوکویل، میل، دورکهایم و زیمل از منافع اجتماعی عضویت در تشکیلات داوطلبانه، بسیار سخن گفته‌بودند (Saharuddin et al., 2020). از نظر آن‌ها، مشارکت شهروندان در جامعه محلی و انجام فعالیت‌های داوطلبانه، رفتارهای اجتماعی و منافع ناشی از پیوندهای اجتماعی را به مردم می‌آموزد: رفتارهایی مانند اعتماد، رابطه متقابل، یکپارچگی و همکاری (Munif, 2020).

در سال‌های اخیر بیشتر موضوعات و درون‌مایه‌های یاد شده، در بررسی‌هایی درباره سرمایه اجتماعی یافت شده‌اند. در همین راستا، صاحب‌نظران گوناگون تعاریف متفاوت، البته با محتوا و مضامین تقریباً مشترک از سرمایه اجتماعی ارائه داده‌اند که این تفاوت‌ها بیشتر به حوزه مورد بررسی این اندیشمندان و این که آن‌ها سرمایه اجتماعی را به عنوان علت و معلول در آن حوزه مورد بررسی قرار داده‌اند، برمی‌گردد (Farkas, 2021). کاستلیونه در کتاب راهنمای سرمایه اجتماعی تعریفی جامع و مختصر از این مفهوم ارائه می‌دهد: «ارزش تمام منابع و منابعی که فرد از طریق جایگاهش در ارتباط با دیگران به‌دست آورده و یا در کنترل می‌گیرد» (Farkas et al., 2021). رابرت پاتنام در کتاب «دموکراسی و سنت‌های مدنی» سرمایه اجتماعی را عبارت از ویژگی‌ها، کنش‌ها و ساختارهای گوناگون سازمان اجتماعی مانند: اعتماد، هنجارها و شبکه‌ها می‌داند که می‌تواند با تسهیل اقدامات هماهنگ، کارایی جامعه را بهبود بخشد (Murgaš et al., 2022). در این تعریف پاتنام هم به اجزای تشکیل‌دهنده سرمایه اجتماعی از قبیل اعتماد، هنجارها و شبکه‌های اجتماعی اشاره می‌کند و هم نتایج و کارکردهای آن را مدنظر قرار داده‌است که از نظر وی منجر به بهبود کارایی جامعه می‌شوند. براساس نظر پاتنام چنین جهت‌گیری‌های اجتماعی، سرمایه اجتماعی را ایجاد می‌کند و در فعالیت‌های مردم در انجمن‌های داوطلبانه و در اعتمادشان به شهروندان منعکس می‌شود (Shayju, 2021). از نگاه او سرمایه اجتماعی به شکل یک پدیده فرهنگی تعریف می‌شود که میزان تمایل به فعالیت مدنی در اعضای جامعه، وجود هنجارهای اجتماعی اشاعه‌دهنده کنش جمعی و میزان اعتماد به نهادهای عمومی را دربر می‌گیرد (Putro et al., 2022).

جدول ۱. تعاریف سرمایه اجتماعی از دیدگاه صاحب‌نظران

صاحب‌نظران	تعاریف
جیمز کلن	روابط میان اشخاص، گروه‌ها و اجتماعات که کنش‌ها را تسهیل می‌کند.
پیر بورديو	منابع بالقوه یا واقعی که حاصل شبکه‌ای ماندگار از روابط کم و بیش نهادینه شده آشنایی و شناخت هستند.
رابرت پاتنام	مجموعه‌ای از خصایص و مفاهیم از سازمان اجتماعی مانند اعتماد، هنجارها و شبکه که می‌توانند کارایی سازمان را تسهیل کنند.
زیمل	دادوستدهایی که افراد در زندگی اجتماعی صورت می‌دهند، قواعد و هنجارهای آن.
امیل دورکیم	تعهداتی که مبنای آن‌ها ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی است
ماکس وبر	مفاهیمی که به اعتماد معطوف‌اند.
فوکویاما	مجموعه معینی از هنجارها یا ارزش‌های غیررسمی که اعضای گروهی که در میان‌شان تعاون و همکاری است در آن سهیم هستند.
لین	مجموعه شبکه‌ها و کنش‌های متقابل افراد که موجبات موفقیت و کنش را فراهم می‌آورد.
گلن لوری	تفاوت در میزان برخورداری از فرصت‌ها (از طریق ارتباطات اجتماعی)، برای جوانان وابسته یا غیروابسته به اقلیت‌های نژادی.
بیکر	منبعی که کنشگران آن را از ساختارهای ویژه اجتماعی می‌گیرند.
اینگلهارت	فرهنگ اعتماد و مدارا که در آن شبکه‌های گسترده سازمان‌های داوطلبانه می‌روید.
شیف	مجموعه‌ای از عناصر ساختار اجتماعی که بر روابط میان مردم اثر می‌گذارند.

بورديو در بحث از انواع سرمایه به سه نوع سرمایه اقتصادی، سرمایه فرهنگی و سرمایه اجتماعی اشاره دارد و تقلیل انواع سرمایه به سرمایه اقتصادی را، که جهان مبادلات را به مبادله تجاری فرو می‌برد، اختراع تاریخ سرمایه‌داری می‌داند (Alecú et al., 2022). از نظر او توضیح ساختار و کارکرد جهان اجتماعی غیرممکن است مگر آنکه سرمایه نه فقط به همان شکلی که نظریه اقتصادی آن به رسمیت می‌شناسد، بلکه در تمامی اشکال آن از نو شناخته و معرفی شوند (Schirone, 2023). بورديو دو مورد سرمایه فرنگی و سرمایه اجتماعی را اشکال جدید سرمایه می‌نامد. وی از این طریق می‌کوشد در نظریه عمومی بازتولید اجتماعی جوامع پیشرفته صنعتی، فرایندهایی را مشخص نماید که براساس آن نظم و محدودیت اجتماعی در جامعه توسط ساز و کارهای غیرمستقیم فرهنگی و نه کنترل اجتماعی مستقیم و قهر آمیز تولید می‌شود (Petrić & Tomić-Koludrović, 2021). سرمایه اجتماعی از نظر بورديو بر تعهدات و ارتباطات اجتماعی مبتنی است و خود او آن را چنین تعریف می‌کند: «سرمایه اجتماعی انباشت منابع بافعل و بالقوه‌ای است که مربوط به داشتن شبکه‌ای نسبتاً پایدار از روابط کم و بیش نهادی شده از آشنایی و شناخت متقابل است یا به عبارت دیگر عضویت در یک گروه برای هر یک از اعضایش از طریق حمایت یک سرمایه جمعی، صلاحیتی فراهم می‌کند که آنان را مستحق «اعتبار» به معانی مختلف کلمه می‌کند» (Martin, N. D., & Flores, 2024). بنابراین از نظر بورديو ایجاد و اثر بخشی سرمایه اجتماعی بستگی به عضویت در یک گروه اجتماعی دارد که اعضای آن مرزهای گروه را از طریق مبادله اشیاء و نهادها بنیان نهاده‌اند (Wicaksono, 2024). این روابط ممکن است از طریق کاربرد یک نام مشترک (خانواده، ملت، انجمن، حزب) و مجموعه‌ای کامل از کنش‌ها برای نهادینه کردن، نظیر مبادلات مادی و نمادی تضمین شود (Mudd et al., 2023). به اعتقاد بورديو سرمایه اجتماعی به عنوان شبکه‌ای از روابط یک ودیعه طبیعی یا حتی یک ودیعه اجتماعی نیست بلکه چیزی است که در طول زمان و با تلاش بی‌وقفه به دست می‌آید (De Villiers et al., 2022).

لین با طرح «نظریه منابع اجتماعی» (۱۹۸۲) مشخصاً را مطرح کرده است که دستیابی به منابع اجتماعی و استفاده از آن‌ها (منابع نهفته در شبکه‌های اجتماعی) می‌تواند به موقعیت‌های اجتماعی - اقتصادی بهتر منجر شود. بر همین اساس لین در سال‌های اخیر (۱۹۹۸) مفهوم سرمایه اجتماعی را برای طرح نظرات پیشین خود برگزیده و آن را به مثابه منابع نهفته در ساختار اجتماعی تعریف می‌کند که با کنش‌های هدفمند قابل دسترسی یا گردآوری است (Lu & Zhang, 2023). در کنش‌های اظهاری، سرمایه اجتماعی ابزاری است برای تحکیم منابع و دفاع در برابر از دست دادن احتمالی منابع (Zhang et al., 2021). او سه نوع بازدهی را در این رابطه ذکر می‌کند سلامت جسمانی، سلامت روانی و رضایت از زندگی (Zhang & Lu, 2020). سلامت جسمانی مستلزم حفظ توان کارکردی جسمانی و رهایی از بیماری‌ها و آسیب‌دیدگی است. سلامت روانی، توانایی پایداری در برابر تنش‌ها و حفظ تعادل عقلی و احساسی را منعکس می‌کند (Lu et al., 2020). رضایت از زندگی نیز نشانگر خوش‌بینی و رضایت از عرصه‌های مختلف زندگی مانند خانواده، ازدواج، کار، جامعه و محیط‌زیست است. وی معتقد است اغلب اوقات کنش‌های ابزاری و کنش‌های اظهاری یکدیگر را تقویت می‌کنند (Wang et al., 2024).

لین در مقایسه سرمایه اجتماعی با اشکال دیگر سرمایه، سرمایه اقتصادی و سرمایه انسانی را شکل‌های شخصی سرمایه می‌نامد، حال آنکه برای سرمایه اجتماعی عنوان «دارایی ارتباطی» را به کار می‌برد (Wang et al., 2022). سرمایه‌گذاری در این شکل سرمایه، نه بر روی فرد بلکه بر روی روابط صورت می‌گیرد، یعنی این که افراد برای دستیابی به سود در تعاملات و شبکه‌سازی شرکت می‌کنند. وی به مواردی در چگونگی کارکرد سرمایه اجتماعی اشاره می‌کند که معتقد است در اشکال شخصی سرمایه به آن پرداخته نمی‌شود. به طور مثال او به تسهیل جریان اطلاعات در برخی پیوندهای اجتماعی اشاره می‌کند که به واسطه آن اطلاعات سودمندی درباره فرصت‌ها و انتخاب‌ها به فرد می‌رسد و یا پیوندها می‌توانند یک سازمان و کارگزاران یا حتی جامعه را از وجود و علایق افرادی که در صورت فقدان پیوندها ناشناس باقی می‌مانند، آگاه کند (Song & Lin, 2009).

دیگر این که این پیوندهای اجتماعی ممکن است کارگزاران (مدیران سازمان‌ها) را که نقشی حیاتی در تصمیم‌گیری‌ها دارند، تحت تأثیر قرارداد (Yeh et al., 2024). همان‌گونه که بیان شد، مباحث لین صرفاً بر منافع فردی سرمایه اجتماعی متمرکز است و سرمایه اجتماعی را در درجه اول امری فردی می‌داند که افراد با انگیزه کسب سود برای خود، اقدام به سرمایه‌گذاری در روابط اجتماعی می‌نمایند. اگر چه ممکن است سرمایه اجتماعی، سرجمع این دارایی‌های ارتباطی به نفع جامعه نیز تمام شود.

سرمایه اجتماعی در مباحث کلمن به گونه‌ای متفاوت، از نظراتی که پیش از این طرح گردید دنبال می‌شود. به اعتقاد او سرمایه اجتماعی بخشی از ساختار اجتماعی است که به کنشگر اجازه می‌دهد تا با استفاده از آن به منافع فردی خود دست یابد: «روابط اجتماعی هنگامی به وجود می‌آیند که افراد کوشش می‌کنند از منافع فردی خود بهترین استفاده را به عمل آورند، و نباید تنها به عنوان اجزاء ساختارهای اجتماعی در نظر گرفته شوند. آن‌ها را می‌توان منابعی برای افراد نیز در نظر گرفت. کلمن، این منافع اجتماعی - ساختاری را دارایی سرمایه‌ای برای فرد، یعنی سرمایه اجتماعی در نظر می‌گیرد» (Kikuchi & Coleman, 2012).

کلمن بجای تعریف سرمایه اجتماعی بر حسب ماهیت و محتوی، به کارکرد آن توجه دارد: «سرمایه اجتماعی با کارکردش تعریف می‌شود. سرمایه اجتماعی شیء واحد نیست، بلکه انواع چیزهای گوناگونی است که دو ویژگی مشترک دارند. ۱. همه آن‌ها شامل جنبه‌ای از یک ساخت اجتماعی هستند؛ ۲. کنش‌های معین افرادی را که در درون ساختار هستند اعم از اشخاص حقیقی یا عاملان حقوقی، تسهیل می‌کنند و دستیابی به هدف‌های معین را که در نبود آن دست نیافتنی خواهند بود امکان - پذیر می‌سازد» (Saijo, 2022).

پاتنام دیگر نظریه پرداز سرمایه اجتماعی است. او مفهوم سرمایه اجتماعی را در مقیاسی متفاوت از بوردیو، لین و کلمن به کار می‌برد، اگر چه تعریف او از مفهوم سرمایه اجتماعی مستقیماً تحت تأثیر کلمن می‌باشد. او بیان می‌کند: «سرمایه اجتماعی به خصوصیات از سازمان اجتماعی نظیر شبکه‌ها، هنجارها و اعتماد اشاره دارد که همکاری و هماهنگی برای منافع متقابل را تسهیل می‌نماید» (Tuominen & Haanpää, 2022). پاتنام مفهوم سرمایه اجتماعی را فراتر از سطح فردی به کار می‌برد و به چگونگی کارکرد سرمایه اجتماعی در سطح منطقه‌ای و ملی و نوع تأثیرات سرمایه اجتماعی بر نهادهای دموکراتیک و در نهایت توسعه اقتصادی علاقه‌مند است (Twibell, 2022). به همین منظور در دو مطالعه تطبیقی، میان ایالت‌های مختلف در آمریکا (در کتاب بولینگ تک نفره) و همچنین حکومت‌های منطقه‌ای تازه تأسیس ایتالیا در شمال و جنوب در دهه ۷۰ (در کتاب سنت‌های مدنی و دموکراسی)، تأثیر سرمایه اجتماعی را در تقویت جامعه مدنی و کارآمدی دموکراسی از سویی و رشد و توسعه اقتصادی از سوی دیگر مورد بررسی قرار داده‌است. اگرچه او از منافع خصوصی سرمایه اجتماعی نیز غافل نبوده و به صورت‌های عمومی و خصوصی و جهات فردی و جمعی سرمایه اجتماعی اشاره دارد، اما به صراحت بیان می‌دارد که تمرکز و علاقه‌مندی خاص او منافع خارجی و بهره‌های عمومی سرمایه اجتماعی است (Tuominen et al., 2023). پاتنام سرمایه اجتماعی را در آثار متعدد خود با سه مؤلفه، به عنوان ویژگی سازمان اجتماعی تعریف می‌نماید که عبارتند از: شبکه‌ها، هنجارهای همیاری و اعتماد (Halstead et al., 2022).

جدول ۲. مقایسه صاحب‌نظران از نظر تبیین و سطح تحلیل درباره سرمایه اجتماعی

صاحب‌نظران	نظریه کلاسیک		سرمایه انسانی	سرمایه فرهنگی	سرمایه اجتماعی	
	مارکس	شولتز	بورديو	لین، کلمن	بورديو، کلمن و پاتنام	
تبیین	روابط اجتماعی؛ استثمارکارگران توسط سرمایه‌داران (بورژوازی)	انباشت ارزش اضافی توسط کارگران	بازتولید نمادها و معانی (ارزش‌های مسلط)	دسترسی و استفاده از منابع نهفته در شبکه‌های اجتماعی	همبستگی و بازتولید گروه	
سرمایه	بخشی از ارزش اضافی بین ارزش استفاده (در بازار مصرف) و ارزش مبادله کالا (در بازار تولید-کالا) سرمایه‌گذاری در تولید و گردش کالاها	سرمایه‌گذاری در مهارت‌ها و دانش فنی	درونی کردن یا درک نادرست از ارزش‌های مسلط	سرمایه‌گذاری در شبکه‌های اجتماعی	سرمایه‌گذاری در تأیید و پذیرش متقابل	
سطح تحلیل	ساختاری (طبقات)	فرد	فرد/طبقه	فرد	گروه / فرد	

منبع: لین، ۱۹۹۹

بنابر مطالب ذکر شده می‌توان بیان کرد اگر تمام نظریات مرتبط درباره سرمایه اجتماعی را در نظر بگیریم، نظریه مرکزی در مورد سرمایه اجتماعی این است که افراد به هم متصل هستند و در نتایج جمعی سهیم هستند (میرحسینی و همکاران، ۱۴۰۱: محمدپور و همکاران، ۱۳۹۸). به عنوان یک موضوع تجربی، مفهوم سرمایه اجتماعی را می‌توان در هر دو سطح خرد و کلان اندازه‌گیری کرد. منابع سرمایه اجتماعی در سطح خرد در شبکه‌های اجتماعی فردی تعبیه شده‌است، در حالی که رویکرد کلان توجه بیشتری به ارتباط اجتماعی در سطح انبوه دارد (Liu et al., 2013). این مطالعه بر سرمایه اجتماعی در سطح خرد، فردی متمرکز است و تأثیر بازآفرینی شهری در اندازه‌گیری را در نظر می‌گیرد. علی‌رغم تعاریف متنوعی از

سرمایه اجتماعی در ادبیات موجود، مفهوم‌سازی سرمایه اجتماعی در این مقاله به‌ویژه از رویکرد مدنی به سرمایه اجتماعی الهام گرفته شده‌است، که سرمایه اجتماعی را هم به عنوان اجزا و نتایج مشارکت اجتماعی و فعالیت‌های اجتماعی و هم به عنوان یک پل ارتباطی برای تعامل و اعتماد بیان می‌شود (Putnam, 2000). رویکرد سرمایه اجتماعی موجود به بازآفرینی شهری و مطالعات شهری سه حوزه اصلی را پوشش می‌دهد. اول، حوزه شبکه‌های اجتماعی است که با ارتباط اجتماعی افراد در محله مسکونی آن‌ها و فراتر از آن سنجیده می‌شود. ثانیاً، هنجارهای متقابل و اعتماد به عنوان پیامدهای برجسته توسعه شهری تشخیص داده شده‌است. حوزه سوم، یعنی مشارکت جامعه، در هر دو بعد نگرشی و رفتاری سنجیده شده‌است (Hindhede, 2016; Morrison & Xian, 2016). اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی در این پژوهش به‌طور هدفمند بر روی این حوزه‌ها در ادبیات موجود و به بررسی بیشتر چگونگی ارتباط پویایی سرمایه اجتماعی با رضایت مسکونی افراد در بحبوحه بازآفرینی شهری می‌پردازد. همچنین اثرات تخلیه و اعیان‌سازی را که تعیین‌کننده منحصر به فرد سرمایه اجتماعی در زمینه بازآفرینی شهری است در نظر می‌گیرد. همچنین، مطالعات موجود در مورد رضایت مسکونی دیدگاه‌های مختلفی را پوشش می‌دهد. تا آنجا که به رضایت پویای مسکونی در بازآفرینی شهری مربوط می‌شود، شایان ذکر است که بهبود مسکن لزوماً رضایت ساکنان را بهبود نمی‌بخشد. همچنین تحت تأثیر عوامل دیگری از جمله مقایسه با محله قبلی (موقعیت مسکن، تصدی مسکن و ویژگی‌های محله)، انتظار اولیه ساکنان از جابجایی، جبران خسارت و دل بستگی به محله است (He, 2013; Hu et al., 2015; Huang et al., 2018). در مقابل، علی‌رغم جنبه «تاریک» بازآفرینی شهری که توسط چندین مطالعه پیشنهاد شده است، از جمله از بین رفتن پیوندهای اجتماعی مستقر و کاهش قابل توجهی در انسجام محله، بسیاری از ساکنان ممکن است به دلیل افزایش درجه رضایت مسکونی، از بازآفرینی شهری راضی باشند. که می‌تواند جنبه "روشن" بازآفرینی شهری باشد. "فرضیه بهتر" پیشنهاد شده در کار کلینهناس و کرنز (۲۰۱۳) نشان می‌دهد که خروج از یک محله محروم در نتیجه جابجایی اجباری می‌تواند فرصتی برای ساکنان باشد تا شرایط مسکن خود را در دراز مدت بهبود بخشند. این فرضیه توسط بسیاری از تحقیقات اخیر پشتیبانی شد (Huang et al., 2020).

از اصطلاح رضایت مسکونی در مورد رضایت ساکنان از محله فعلی استفاده می‌شود، نه محله‌ای که قبل از نقل مکان به عنوان بخشی از فرآیند بازآفرینی شهری در آن زندگی می‌کردند. رضایت مسکونی اساساً به عنوان ترکیبی از ارزیابی‌های زندگی ساکنان مسکن و جامعه و احساسات ذهنی ساکنان نسبت به محیط زندگی درک می‌شود؛ رضایت مسکونی با مرور ادبیات و برخی اصلاحات با توجه به بافت شهر، شامل هفت مورد: رضایت از خدمات محله، ایمنی محله، شرایط بهداشتی محله، امکانات تفریحی محله، کیفیت مسکن محله، زیرساخت‌های سبز محله، و محافل اجتماعی محله است؛ این هفت متغیر اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی با تأثیر بازآفرینی شهری و هفت مورد رضایت مسکونی که در جدول ۱ نشان داده شده است، شناسایی کرد. انتخاب هفت متغیر اصلی برای این مطالعه بر اساس نزدیکی هر متغیر به موضوع تحقیق و پایایی نتایج گزارش شده در ادبیات مربوطه است. برای جلوگیری از همپوشانی هر متغیر، این مطالعه درک نسبتاً محدودی از هر متغیر تعریف کرد. انتخاب این شاخص‌ها در پژوهش حاضر به طور هدفمند بر روی حوزه‌هایی که به‌طور سنتی برای اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی در محیط‌های مختلف استفاده می‌شوند، انجام شد.

جدول ۳. متغیرهای ادبیات مربوط به بازآفرینی شهری و شرح آن‌ها

متغیرها	علائم اختصاری	مرور پیشینه مرتبط با بازآفرینی شهری	شرح متغیرها براساس پیشینه
پویایی سرمایه اجتماعی تحت بازآفرینی شهری	A0	Butler & Robson, 2001; Dekker, 2007; Flint & Kearns, 2006; Forrest & Kearns, 2001; Goudarzi et al., 2016.	مشارکت اجتماعی و فعالیت‌های اجتماعی به عنوان کنترل‌کننده تعامل و اعتماد
متغیر ۱: ارتباط اجتماعی	A	Arkaraprasertkul, 2018; Butler & Robson, 2001; Flint & Kearns, 2006; Forouhar &	برقراری ارتباط با افراد دیگر به منظور توسعه

پویا		Hasankhani, 2018; Gibbons et al., 2017; Goudarzi et al., 2016; Greenbaum, 2008.	زندگی اجتماعی
متغیر ۲: دلستگی همسایگی پویا	B	Dekker, 2007; Lewicka, 2010; Lu et al., 2018.	قرارگیری ساکنان در شبکه‌های موقعیتی از اجتماع در همسایگی خود
متغیر ۳: رابطه متقابل پویا	C	Flint & Kearns, 2006; Forouhar & Hasankhani, 2018.	توانایی فرد برای منافع متقابل یا یک طرفه حمایت از دیگران
متغیر ۴: اعتماد اجتماعی پویا	D	Flint & Kearns, 2006; Hazelzet & Wissink, 2012.	حس اعتماد به همسایگان و سازمان‌های محلی
متغیر ۵: تخلیه و اعیان‌سازی پویا	E	Arkaraprasertkul, 2018; Branco & Alves, 2018; Butler & Robson, 2001, 2016; Gibbons et al., 2017; He, 2012.	اخراج ساکنان، افزایش قیمت مسکن و افزایش ساکنان طبقه متوسط به مناطق بازآفرینی
متغیر ۶: مشارکت جامعه پویا	F	Chan, 2017; Flint & Kearns, 2006; Hindhede, 2016; Hooper & Ortolano, 2012.	شرکت فعال اجتماعی ساکنان یک جامعه و مشاوره عمومی بازآفرینی شهری در مرحله طراحی پروژه بازآفرینی شهری
متغیر ۷: اثربخشی و انسجام پویا	G	Flint & Kearns, 2006; Forrest & Kearns, 2001.	احساس درونی هر فرد از تعلق اجتماعی و تمرکز بر روی موضوع، که آیا ساکنان جامعه می‌توانند در هماهنگی و بدون طرد اجتماعی زندگی کنند.
رضایت مسکونی پویا	I	Fang, 2006; Jiang et al., 2017; Li & Song, 2009; Li & Liu, 2023; Chen & Wang, 2022; Wilson & Stevens, 2020.	احساس ذهنی ساکنان نسبت به محیط زندگی از ارزیابی مسکن و زیست‌پذیری جامعه

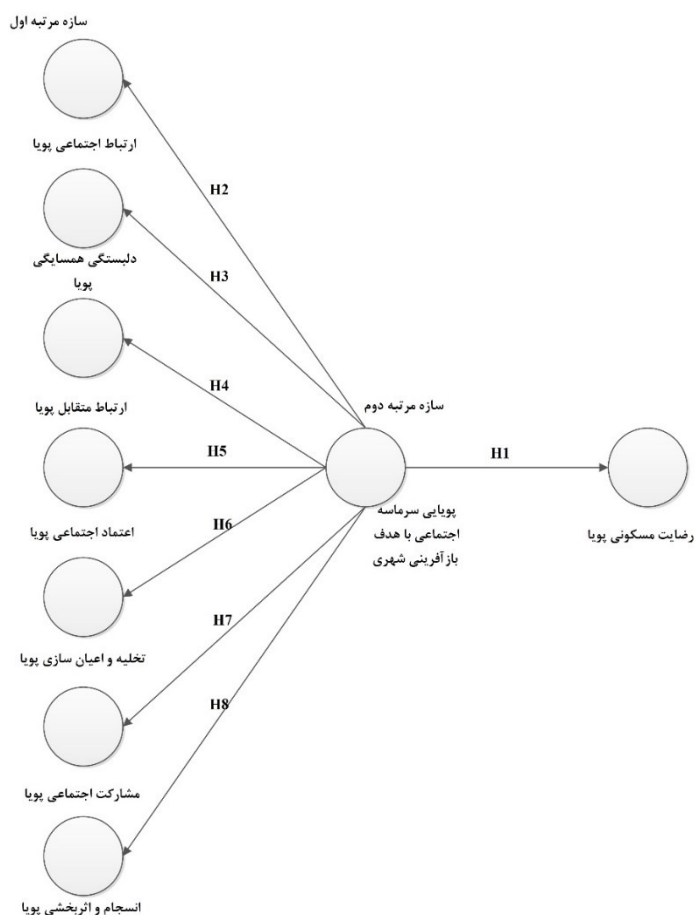
(مأخذ: مطالعات نگارنده)

چارچوب نظری پژوهش

سرمایه اجتماعی به عنوان یکی از مفاهیم کلیدی در مطالعات اجتماعی و شهری، نقش مهمی در بهبود کیفیت زندگی و افزایش رضایت مسکونی شهروندان ایفا می‌کند. نظریه‌های مختلفی از جمله نظریه‌های لیدا جادسون هنیفان، جیمز کلمن، پیر بوردیو و رابرت پاتنام، به بررسی و تحلیل ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی پرداخته‌اند. در این چارچوب نظری، به بررسی تلفیقی این نظریه‌ها و چگونگی تأثیر سرمایه اجتماعی بر رضایت مسکونی شهروندان پس از بازآفرینی محله‌ها می‌پردازیم.

هنیفان سرمایه اجتماعی را به عنوان شبکه‌ای از روابط اجتماعی که افراد را به هم متصل می‌کند و به ایجاد اعتماد و همکاری میان آن‌ها کمک می‌کند، معرفی کرد. جیمز کلمن سرمایه اجتماعی را به عنوان مجموعه‌ای از منابع که در روابط اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی وجود دارد و می‌تواند به افراد کمک کند تا به اهداف خود دست یابند، تعریف کرد. او بر اهمیت اعتماد، هنجارها و شبکه‌های اجتماعی در ایجاد سرمایه اجتماعی تأکید داشت. پیر بوردیو سرمایه اجتماعی را به عنوان مجموعه‌ای از روابط اجتماعی که افراد را قادر می‌سازد تا به منابع و فرصت‌های مختلف دسترسی پیدا کنند، تعریف کرد. او بر اهمیت سرمایه فرهنگی و سرمایه نمادین در ایجاد و تقویت سرمایه اجتماعی تأکید داشت. رابرت پاتنام سرمایه اجتماعی را به عنوان مجموعه‌ای از روابط اجتماعی، شبکه‌ها و هنجارهایی که موجب ایجاد اعتماد و همکاری میان افراد می‌شود، تعریف کرد. او بر اهمیت سرمایه اجتماعی در بهبود کیفیت زندگی و افزایش رضایت مسکونی تأکید داشت. با ترکیب نظریه‌های فوق، می‌توان به یک چارچوب جامع برای ارزیابی سرمایه اجتماعی و رضایت مسکونی شهروندان پس از بازآفرینی محله‌ها در شهرها دست یافت. بنابراین می‌توان بیان کرد که سرمایه اجتماعی مسکونی به شدت با رضایت مسکونی مرتبط است و به‌طور متوسط با رضایت از زندگی مرتبط است؛ این مقاله به دو روش به ماهیت و پیامدهای سرمایه اجتماعی در میان توسعه شهری همدمان می‌پردازد. از لحاظ مفهومی، این استدلال را ایجاد می‌کند که سرمایه اجتماعی هم به عنوان نتیجه توسعه شهری در

همدان عمل می‌کند و هم مکانیزمی است که رضایت مسکونی را در محله‌های شهر همدان که بازآفرینی در آن‌ها انجام شده است، شکل می‌دهد. برای توضیح بیشتر این استدلال، این مطالعه از یک مورد برجسته در همدان استفاده می‌کند و برای ایجاد یک چارچوب تحلیلی ابتکاری استفاده می‌شود که در آن ماهیت و تأثیر سرمایه اجتماعی بر رضایت مسکونی در بازآفرینی شهری و همچنین اعیان‌سازی و تخلیه مورد بحث قرار می‌گیرد. بر اساس کار میدانی، یک چارچوب مفهومی تحقیق اولیه، که شامل متغیرهای پنهان مبتنی بر نظریه و متغیرهای قابل مشاهده است، در شکل ۱ ارائه شده است. سرمایه اجتماعی به عنوان یک مدل بازتابی مدل‌سازی می‌شود که یک ساختار مرتبه دوم با هفت ساختار مرتبه اول بازتابی است. سازه‌های نهفته مرتبه اول زیرساخت‌های سازه‌های نهفته مرتبه دوم هستند. ساختارهای نهفته مرتبه اول از ادبیات سرمایه اجتماعی استخراج شده‌اند. در مدل، با فلش متغیر نهفته نشان داده شده است که به متغیر مشاهده شده اشاره می‌کند و با اندازه‌گیری هفت متغیر شاخص مستقیماً قابل مشاهده، رضایت مسکونی را اندازه‌گیری می‌کند. از نظر تجربی، مطالعه حاضر به کمبودهای طراحی در مطالعات قبلی می‌پردازد که در آن اقدامات ناکافی نتوانسته تصویر جامعی از سرمایه اجتماعی به دست آورد. به طور خاص، از یک مدل اندازه‌گیری پیروی می‌کند که ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی مبتنی بر مفهوم‌سازی سنتی و تصاویر زمینه‌خاص را از یک سو و از طرف دیگر پویایی سرمایه اجتماعی منعکس شده در متغیر ارتباط اجتماعی قبل و بعد از بازآفرینی شهری را تلاقی می‌کند.

شکل ۱. مدل مفهومی اولیه پژوهش (ترسیم: نگارنده)

بر اساس چارچوب تحقیق و مدل تحقیق، این فرضیه که پویایی سرمایه اجتماعی با بازآفرینی شهری به طور مثبت بر پویایی رضایت مسکونی تأثیر می‌گذارد به عنوان H1 پیشنهاد می‌شود.

پیشینه عملی

آقای زاده و همکاران (۱۳۹۸) بررسی سرمایه اجتماعی در فرآیند بازآفرینی شهری در بافت‌های مسئله‌دار شهری، نمونه: شهر رشت پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که سرمایه اجتماعی از نظر شاخصهای افزایش تعاملات بین شهروندان، مشارکت و آگاهی مطلوب بوده اما از نظر ایجاد حس اعتماد در بین شهروندان نامطلوب بوده است. از دیگر نتایج مهم قابل اشاره در این پژوهش تفاوت معنادار سرمایه اجتماعی در بافت‌های سه گانه و محله‌های مورد مطالعه است.

نوریان و آریانا (۱۳۹۱) به تحلیل چگونگی حمایت قانون از مشارکت عمومی در بازآفرینی شهری؛ مطالعه موردی: میدان امام علی (عقیق) اصفهان پرداختند که نتایج حاصل از این کار نشان می‌دهند، قوانین و مقررات شهری ایران که به تقویت مشارکت عمومی منجر می‌شوند، در زمینه‌های اجتماعی و مدیریتی از کاستی‌های زیادی برخوردار هستند و نیز در زمینه‌های اقتصادی و کالبدی که تا حدی با قوانین و مقررات حاصل از تجارب جهانی مطابقت دارند، دچار تغییر و تحریف شده یا نادیده گرفته می‌شوند. بنابراین برای رسیدن به مشارکت عمومی در بازآفرینی شهری، باید ضمن فراهم‌ساختن قوانین و مقررات پشتیبان مشارکت عمومی، سازوکاری برای اجرای کامل و بدون تغییر یا تحریف آنها پیش‌بینی شود. به این منظور، قوانین و مقرراتی چون تضمین زیان مشارکت‌کنندگان، واگذاری اعتبار توسعه، اجرای پروژه‌های مشترک، تشکیل بانک اطلاعات و نظارت بر معاملات، پیشنهاد می‌گردد.

پورمهدی‌امیری (۱۴۰۱) به بررسی میزان تحقق‌پذیری بازآفرینی بافت فرسوده شهری در جهت ارتقاء کیفیت زندگی از دیدگاه مشارکت شهروندی پرداختند که نتایج بدست آمده و اطلاعات میدانی نشان می‌دهد که وضعیت موجود برای ساکنین محلات بافت فرسوده این شهر به هیچ وجه مناسب نبوده و بیشتر ساکنین به نداشتن دسترسی، فضای سبز، راه‌های ورودی به مبادی شهر، کمبود و نقصان امکانات مناسب و زیرساخت‌های اولیه مانند آب شرب، فضاهای ورزشی، امنیت به عنوان مواردی که باعث عدم رضایت ساکنین این محلات می‌باشد اشاره دارند. بنابراین مشارکت شهروندان در اداره امور شهری و در بخش‌های مختلف مدیریت شهری موجب ارتقاء سطح کیفی زندگی شهری میشود، چرا که برنامه ریزی با مردم و نیز برنامه ریزی عدالت محور را برای شهرها به ارمغان خواهد آورد. در این میان مشارکت شهروندان در تصمیم‌گیری‌ها، برنامه ریزی‌ها و کلیه مراحل اجرایی و نظارت و کنترل می‌تواند به عنوان یکی از ابزارهای با اهمیت مقدرسازی مردم برای حضور در صحنه‌های اجتماعی مطرح گردد.

فنی (۱۴۰۰) به بررسی اثرات بازآفرینی در پایداری اجتماعی- فرهنگی محله‌های تاریخی (پژوهشی در محله ایران، منطقه ۱۲ تهران) پرداختند که نتیجه پژوهش‌گویای آن است که اهمیت و شرایط اجتماعی محله ایران قبل از برنامه بازآفرینی دارای میانگین ۳/۴۹ و بعد از آن، با اندکی نزول به ۳/۳ رسیده است. شرایط فرهنگی نیز پس از بازآفرینی دارای میانگین ۳/۸۱ بوده که نسبت به قبل از آن، تغییری نکرده است. این‌گونه قابل استنباط است که وضعیت اجتماعی- فرهنگی محله ایران، نسبتاً بهبود یافته، اما تأثیرات برنامه‌های بازآفرینی کالبدی محله بسیار کم بوده که علل آن هم بررسی و تحلیل شده است.

بلسی و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهش خود به بررسی مسیرهای جدید در فرآیندهای بازآفرینی شهری: سرمایه فرهنگی به عنوان منبع انباشت سرمایه انسانی و اجتماعی - شواهدی از مورد توهو در مونترال پرداختند که نتایج تحقیق آنها نشان داد که سازمان‌ها باید فعال باشند و اگر می‌خواهند تغییراتی را مشاهده کنند، بسیار فعالانه به دنبال مشارکت جامعه محلی هستند. مطالعه موردی ما این واقعیت را برجسته می‌کند که سرمایه‌گذاری فعال در بسیج، اطلاع‌رسانی و

تبلیغات محلی و انجام این کار با همکاری سازمان‌های جامعه محلی برای دستیابی به نوعی پیوند با جمعیت محلی، تأثیرات مثبت مورد انتظار از نظر مشارکت در جامعه و عمل به عنوان اهرمی برای توسعه اجتماعی-اقتصادی محلی مهم است.

آناستاسیو و مانیکا (۲۰۲۰) به بررسی ادراکات، عوامل تعیین کننده و رضایت مسکونی از فضاهای باز شهری پرداختند. آنها به این نتیجه رسیدند که رضایت ساکنان از فضای باز شهری تابعی از پنج عامل است: عملکرد کلی فضای باز، کیفیت امکانات تفریحی، سهم طراحی زیست‌اقليمی پروژه در مقیاس بزرگ، مناسب بودن زیرساخت‌ها برای کودکان و احترام به هویت فرهنگی مکان. رضایت مبتنی بر پذیرش پروژه بازآفرینی زیست اقلیم نشان داد که از هر چهار ساکن فقط یک نفر از مشارکت کلی پروژه راضی است، در حالی که اکثریت قریب به اتفاق ساکنان با این وجود ناراضی هستند. در نهایت، شش نیمی از ساکنان بر حسب میزان رضایت آنها در مقایسه با سایر متغیرهای تفسیری ظاهر می‌شود.

دو و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهش خود با عنوان عوامل اجتماعی و رضایت مسکونی در زمینه نوسازی شهری: مطالعه موردی مقایسه ای در چونگ کینگ، چین به این نتیجه رسیدند که «شبکه‌های اجتماعی و حمایت‌های اجتماعی» قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده رضایت مسکونی را نشان می‌دهند و به ترتیب قدرت، «تقابل اجتماعی و اعتماد»، «مشارکت و دسترسی جامعه» و «احساس انسجام جامعه و جامعه» به دنبال آن هستند. و متعادل نگه داشتن هر پنج عامل اجتماعی برای پروژه‌های نوسازی شهری ضروری است، زیرا داشتن تنها یک یا دو عامل اجتماعی قوی در صورت ضعیف بودن سایر عوامل به رضایت بیشتر مسکونی کمک نمی‌کند. مطالعات نوسازی شهری از این نوع برای نظارت بر روند رضایت مسکونی ضروری است.

جین و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهش خود تلاش‌هایی برای مشارکت ساکنین در پروژه بازآفرینی شهری رضایت همسایگی، مطالعه موردی "آمیچوجان" در بوسان، کره جنوبی نمودند و به این نتیجه رسیدند تشویق ساکنان محلی به مشارکت در پروژه‌های بازآفرینی شهری برای موفقیت این پروژه‌ها مهم است. با این حال، تفاوت‌های جنسیتی و سنی در رابطه بین مشارکت و رضایت محله وجود دارد. بنابراین، برنامه‌های مختلفی که می‌تواند مشوق مشارکت بیشتر در طرح‌های بازآفرینی شهری باشد، باید برای گروه‌های مختلف جمعیتی طراحی شود.

داده‌ها و روش‌شناسی

روش پژوهش از لحاظ هدف پژوهش، کاربردی و از نظر روش، پیمایشی و بر اساس "مدل معادلات ساختاری" است. مدل‌سازی معادلات ساختاری یک رویکرد تحلیلی چند متغیره است که برای آزمایش و تخمین همزمان روابط علی پیچیده بین متغیرها، حتی زمانی که روابط فرضی هستند یا مستقیماً قابل مشاهده نیستند، استفاده می‌شود. بنابراین، می‌توان از آن برای ارزیابی «آیا یک مدل فرضی با داده‌های جمع‌آوری شده برای انعکاس نظریه سازگار است» استفاده کرد. دو روش می‌تواند انجام شود که عبارتند از PLS-SEM برای مطالعات اکتشافی و CB-SEM برای مطالعات تاییدی. PLS-SEM از یک روش تخمین حداقل مربعات معمولی مبتنی بر رگرسیون برای توضیح واریانس سازه‌های پنهان استفاده می‌کند، در حالی که CB-SEM از یک روش تخمین حداکثر احتمال پیروی می‌کند. برای بررسی فرضیه‌های مطرح شده توسط این مطالعه، از PLS-SEM مدل‌سازی معادلات ساختاری حداقل مربعات جزئی و برای تجزیه و تحلیل استفاده شده است. روش PLS-SEM، به این دلیل انتخاب شد که به جای تایید بر تجزیه و تحلیل، بر کاوش تئوری تمرکز دارد. بنابراین، برای تحلیل داده‌های پژوهش، از تکنیک مدل‌سازی معادلات ساختاری از رویکرد حداقل مربعات جزئی و از نرم افزار SmartPLS جهت بررسی داده‌ها و برازش مدل اندازه‌گیری استفاده شده است.

جامعه آماری، از ساکنان محلات مورد مطالعه شهر همدان در محله‌های کبابیان، حاجی، کلپا و جولان که در سالهای اخیر در آن‌ها بازآفرینی انجام شده، تشکیل شده است، تعداد نمونه براساس فرمول کوکران ۳۸۶ نفر محاسبه شد.

از روش نمونه‌گیری تصادفی و از ابزار پرسشنامه براساس طیف لیکرت ۷ گزینه‌ای جمع‌آوری و استخراج داده استفاده شد. طراحی پرسشنامه متغیرهای مرتبط با تأثیرات اجتماعی در زمینه بازآفرینی شهری از ادبیات شناسایی و با متغیرهای اصلی اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی مقایسه شدند. تعریف متغیرها در این پژوهش و موارد مناسب پرسشنامه در این مرحله تصمیم‌گیری شد. تمامی سوالات قبل از اجرای میدانی پرسشنامه توسط دانش‌پژوهان و اساتید و متخصصین مورد راستی‌آزمایی و بازنگری قرار گرفتند (جدول ۳). در نهایت، یک مطالعه آزمایشی با گروه کوچکی از پاسخ‌دهندگان برای تأیید کاربرد ملاحظات طراحی انجام شد. در پیش‌آزمون با ۶۰ نمونه معتبر توسط بسته نرم‌افزاری SmartPLS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و نتایج آزمون را پشت سر گذاشت. همچنین از تحلیل عاملی برای آزمون متغیرهای شناسایی شده از ادبیات استفاده شد و پایایی آن با SPSS-22 مورد آزمایش قرار گرفت.

با مرور ادبیات، اهداف پژوهش شناسایی و منجر به ایجاد مقیاسی برای سنجش سرمایه اجتماعی پویا و رضایت مسکونی ساکنان با هدف بازآفرینی شهری شد. در مرحله اول فرآیند نمونه‌گیری، این پژوهش بر اساس مجموعه معیارهایی که شامل محبوبیت اجتماعی پروژه‌های بازآفرینی شهری، مراحل مختلف فرآیند و مدل‌های بازآفرینی شهری بود، به‌طور تصادفی چهار پروژه از ۱۰ پروژه بازآفرینی شهری همدان انتخاب شدند. در مرحله دوم، نظرسنجی به‌طور تصادفی ۹۰ تا ۱۲۰ خانوار از هر پروژه بازآفرینی شهری انتخاب شده‌اند. در مجموع ۴۸۰ پرسشنامه جمع‌آوری شد که از بین آنها ۳۸۶ پرسشنامه معتبر بود که میزان روایی آن ۸۴٫۴۵٪ بود (جدول ۲). برای اطلاع از اینکه آیا داده‌های جمع‌آوری شده نماینده دارند یا خیر. در مقایسه با جمعیت شناسی جمعیت محلات فوق، این نمونه بیشتر شامل افراد مسن (۲۳٪/۴) در مقابل (۱۴/۵۶٪) و زنان (۵۵/۴۰٪ در مقابل ۴۸/۳۶٪) بود. نمونه در مقایسه با آمار رسمی محلات فوق توسط زنان و بالای ۶۵ سال بیش از حد ارائه شده است.

جدول ۴. مقایسه نمونه‌ها در نظرسنجی و آمار رسمی

جنسیت	پاسخ‌دهندگان در %	آمار رسمی در محلات چهارگانه (آمار سرشماری کشور)
مرد (درصد)	۴۴/۶۰	۵۱/۶۴
زن (درصد)	۵۵/۴۰	۴۸/۳۶
سن		
۱۴-۱۸ (درصد)	۱۴/۹۰	۱۵/۹۸
۱۹-۶۴ (درصد)	۶۱/۷	۶۹/۴۶
بالای ۶۵ (درصد)	۲۳/۴	۱۴/۵۶

(مأخذ: محاسبات نگارنده)

این پژوهش یک مقیاس اندازه‌گیری برای سرمایه اجتماعی در راستای شاخص‌های خاص پیشنهاد شده در ادبیات، همراه با وضعیت واقعی بازآفرینی شهری در محلات شهر همدان طراحی کرد؛ و برای انعکاس بازآفرینی شهری به عنوان یک مقطع حیاتی استفاده شد، که به پژوهش اجازه داد تا چگونگی تغییر سرمایه اجتماعی و رضایت مسکونی پاسخ‌دهندگان را با هدف بازآفرینی شهری نشان دهد. این رویکرد جدید امکان بررسی پویایی سرمایه اجتماعی و رضایت مسکونی با هدف بازآفرینی شهری را فراهم کرد.

جدول ۵. نمونه پرسشنامه مورد استفاده در پژوهش

نام متغیر	علائم اختصاری	گویه ها	M	S.D	α	AVE
ارتباط اجتماعی پویا	A1	آیا موافق هستید، "پس از بازآفرینی شهری، دایره اجتماعی شما بزرگتر شده است؟"	۳/۲۵۸	۰/۹۰۸	۰/۹۵۳	۰/۸۴۴
	A2	آیا موافق هستید، "بعد از بازآفرینی شهری، جامعهای که اکنون در آن زندگی می کنید دارای فضای عمومی زیادی است؟"	۳/۱۴۰	۱/۰۱۲		
	A3	آیا موافقت می کنید که «پس از بازآفرینی شهری، فضاها و امکانات عمومی در محله جدید شما توانسته اند پاسخگوی نیازهای اجتماعی شما باشند؟	۳/۱۰۲	۱/۰۲۸		
	A4	آیا موافق هستید، "بعد از بازآفرینی شهری، سرای محله جدید توانسته فرصت کافی برای پیدا کردن دوستان جدید را فراهم کند؟"	۳/۲۰۴	۱/۰۳۷		
پویایی تابستگی همسایگی	B1	آیا موافق هستید، "بعد از بازآفرینی شهری، بیشتر از قبل با همسایگان خود ارتباط برقرار می کنید؟"	۳/۵۲	۱/۰۵۱		
	B2	آیا موافقت می کنید که بعد از بازآفرینی با همسایگان ارتباط بیشتری دارید؟	۳/۴۲۶	۱/۱۰۱		
	B3	آیا موافقت می کنید که بعد از بازآفرینی با همسایگان با هم خوش گذشته است؟	۳/۶۴	۰/۹۶۵		
	B4	آیا موافقت می کنید که بعد از بازآفرینی با همسایگان نسبت به قبل بازآفرینی رفت و آمد بیشتری کرده اید؟	۳/۲۶۵	۱/۰۴۲		
ارتباط متقابل پویا	C1	آیا موافقت می کنید که "بعد از بازآفرینی شهری، نسبت به قبل از بازآفرینی شهری از محله کمک و حمایت بیشتری دریافت می کنید؟"	۳/۳۴۵	۰/۹۶۵		
	C2	آیا موافقت می کنید که "بعد از بازآفرینی شهری، نسبت به قبل از بازآفرینی شهری از اقوام کمک و حمایت بیشتری دریافت می کنید؟"	۲/۹۸۵	۱/۰۳۶		
	C3	آیا موافق هستید، "بعد از بازآفرینی شهری، بیشتر از قبل از بازآفرینی شهری از دوستان کمک و حمایت می کنید؟"	۳/۶۵۱	۱/۱۰۲		
پویایی اعتماد اجتماعی	D1	آیا موافق هستید که "پس از بازآفرینی شهری، اعتماد شما به اعضای انجمن های اجتماعی نسبت به قبل از بازآفرینی شهری افزایش یافته است؟"	۲/۹۴۸	۱/۲۰۱		
	D2	آیا موافق هستید که «بعد از بازآفرینی شهری، نسبت به قبل از بازآفرینی شهری، اعتماد بیشتری به ساکنان محلی محله دارید؟»	۲/۸۴۵	۰/۹۰۴		
	D3	آیا موافق هستید، "بعد از بازآفرینی شهری، نسبت به قبل از بازآفرینی شهری، اعتماد بیشتری به این محله که زندگی می کنند، دارید؟"	۲/۷۸۹	۰/۸۶۵		
تخلیه و اعلان سازی پویا	E1	آیا قبول دارید که قیمت مسکن در منطقه بازآفرینی شهری بالاتر از قبل است؟	۳/۶۸۷	۱/۱		
	E2	آیا موافقت می کنید که بسیاری از ساکنان نواحی بازآفرینی شهری مجبور به ترک منطقه شده اند؟	۳/۱۵۹	۱/۱۳۳		

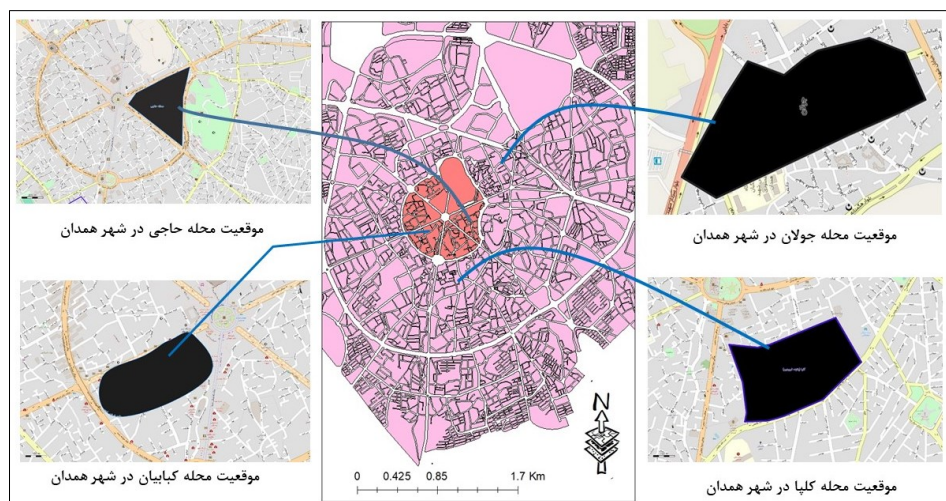
		۰/۸۲۴	۳/۳۵۹	آیا موافقت اجتماعی نواحی بازآفرینی شهری قبل و بعد از بازآفرینی شهری بسیار تغییر کرده است؟	E3	
	مشارکت جامعه پویا	۰/۹۱۴	۳/۱۵۶	آیا موافقت که "اگر فعالیت‌هایی وجود داشته باشد، که ادارات مربوطه بتوانند نظرات و پیشنهادات را بشنوند، همکاری می‌کنید؟"	F1	
		۰/۹۷۳	۳/۳۵۴	آیا قبول دارید که به عنوان عضوی از جامعه، مایل به کمک به جامعه هستید؟	F2	
		۱/۱۰۸	۳/۱۲۶	آیا موافقت هستید که "بعد از بازآفرینی شهری، مشارکت شما در محله نسبت به قبل از بازآفرینی شهری افزایش یافته است؟"	F3	
		۱/۰۰۹	۲/۹۵۴	آیا موافقت هستید که "بعد از بازآفرینی شهری، مشارکت شما در محله نسبت به قبل از بازآفرینی شهری افزایش یافته است؟"	G1	ارتخشی و انسجام پویا
	۱/۰۲۰	۳/۶۲۱	آیا موافقت، "انسجام جامعه در محله شما نسبت به محله قبل از بازآفرینی شهری افزایش یافته است"	G2		
	۰/۹۲۴	۲/۶۵۴	آیا قبول دارید که عضویت در این جامعه برای شما بسیار مهم است؟	G3		
	رضایت مسکونی پویا	۰/۸۶۱	۳/۴۲۹	آیا موافقت که "برای مدت طولانی در محله قدیمی در منطقه بازآفرینی شهری زندگی کنید؟"	H1	
		۰/۷۳۶	۳/۶۲۸	آیا موافقت هستید، "به محله قدیمی که در منطقه بازآفرینی قرار دارد نقل مکان کنید؟"	H2	
		۱/۰۳	۳/۵۱۹	آیا موافقت هستید که "درجه رضایت از خدمات محله در مقایسه با قبل از بازآفرینی شهری بهبود یافته است؟"	H3	
		۱/۱۰۳	۲/۹۴۲	آیا موافقت هستید، "درجه رضایت از ایمنی محله در مقایسه با قبل از بازآفرینی شهری بهبود یافته است؟"	H4	
		۰/۹۸۷	۳/۶۲۸	آیا موافقت هستید که "درجه رضایت از شرایط بهداشتی محله در مقایسه با قبل از بازآفرینی شهری بهبود یافته است؟"	H5	
		۰/۹۱۲	۳/۴۶۵	آیا موافقت هستید که "درجه رضایت از امکانات تفریحی محله در مقایسه با قبل از بازآفرینی شهری بهبود یافته است؟"	H6	
		۱/۰۲	۲/۷۸۶	آیا موافقت هستید، "حلقه اجتماعی شما در محله‌ای که زندگی می‌کنید در مقایسه با قبل از بازآفرینی شهری بزرگتر شده است؟"	H7	
		۱/۱۰۰	۲/۸۴۳	آیا موافقت هستید که "میزان رضایت از کیفیت مسکن محله در مقایسه با قبل از بازآفرینی شهری بهبود یافته است؟"	H8	
		۰/۹۵۳	۲/۶۴۸	آیا موافقت هستید که "میزان رضایت از زیرساخت‌های سبز محله در مقایسه با قبل از بازآفرینی شهری بهبود یافته است؟"	H9	

(مأخذ: محاسبات نگارنده)

قلمرو پژوهش

این پژوهش به دنبال بررسی رابطه بین پویایی سرمایه اجتماعی و پویایی رضایت مسکونی در زمینه بازآفرینی شهری بود. این نظرسنجی از یک استراتژی نمونه‌گیری احتمالی طبقه‌بندی شده دو مرحله‌ای متناسب با اندازه برای افزایش بازنمایی داده‌ها و منعکس‌کننده پاسخ‌دهندگان پروژه‌های بازآفرینی شهری استفاده کرد. محلات کبایان، حاجی، کلیا و جولان از محلات بازآفرینی شده در شهر همدان هستند که نسبتاً در مرکز شهر قرار دارند. این محلات در منطقه مرکز شهر همدان با چشم انداز بافتی قدیمی و ساختار معماری هستند. در هر یک از محلات نامبرده شده یک مرکز محله قرار دارد که در گذشته مرکز سیاسی، اقتصادی و تفریحی شهر همدان محسوب می‌شدند. هدف پروژه بازآفرینی که در

محلات نامبرده شده تصویر کلی منطقه مورد مطالعه بوده است و در هر یک از محلات به نوبه خود بازآفرینی‌هایی انجام شده‌اند؛ به طور مثال در بازآفرینی محله کبابیان، حاجی، کلیا و جولان چندین ساختمان تاریخی و مرکز محله آن مورد بازآفرینی شهری قرار گرفتند.

شکل ۲. موقعیت محله‌های مورد مطالعه در شهر همدان (ترسیم: نگارنده)

یافته‌ها

یکی از پیش شرط‌های لازم برای انجام روند بررسی داده‌ها مشخص شدن نرمال یا غیرنرمال بودن داده‌ها است، که برای بررسی نرمال یا غیر نرمال بودن داده‌های پژوهش از آزمون‌های چولگی و کشیدگی استفاده می‌شود. در حالت کلی چنانچه نسبت چولگی و کشیدگی به خطای استاندارد در بازه (۲، -۲) باشد داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار هستند.

جدول ۶. آزمون توزیع نرمال داده‌ها با چولگی و کشیدگی

کشیدگی یا Kurtosis		چولگی یا Skewness		
Std. Error	Statistic	Std. Error	Statistic	
۰/۵۶۶	-۰/۷۸۴	۰/۲۸۷	۰/۱۴۶	ارتباط اجتماعی پویا
۰/۵۶۶	-۰/۹۹۴	۰/۲۸۷	-۰/۱۰۹	دل‌بستگی همسایگی پویا
۰/۵۶۶	-۰/۶۴۲	۰/۲۸۷	۰/۱۵۴	ارتباط متقابل پویا
۰/۵۶۶	-۰/۴۵۷	۰/۲۸۷	۰/۱۳۷	اعتماد اجتماعی پویا
۰/۵۶۶	-۰/۳۸۴	۰/۲۸۷	۰/۱۶۴	تخلیه و اعیان‌سازی پویا
۰/۵۶۶	-۰/۴۹۷	۰/۲۸۷	۰/۱۲۳	مشارکت جامعه پویا
۰/۵۶۶	-۰/۶۱۴	۰/۲۸۷	۰/۱۴۸	اثر بخشی و انسجام پویا
۰/۵۶۶	-۰/۵۱۴	۰/۲۸۷	۰/۱۶۴	رضایت مسکونی پویا
۰/۵۶۶	-۰/۶۴۵	۰/۲۸۷	۰/۱۳۹	پویایی سرمایه اجتماعی با هدف بازآفرینی شهری

(مأخذ: محاسبات نگارنده)

برای متغیر ارتباط اجتماعی پویا مقدار نسبت چولگی به خطای استاندارد ۰/۵۰۹ و نسبت کورتوسیس ۱/۳۸۵ بدست می‌آید که در بازه (۲، -۲) قرار دارد. بنابراین می‌توان گفت متغیر ارتباط اجتماعی پویا نرمال بوده و توزیع آن متقارن است.

برای متغیر دل‌بستگی همسایگی پویا مقدار نسبت چولگی به خطای استاندارد $0/380$ و نسبت کورتوسیس $1/756$ بدست می‌آید که در بازه $(2, -2)$ قرار دارد. بنابراین می‌توان گفت توزیع داده‌های متغیر دل‌بستگی همسایگی پویا نیز نرمال است.

ارزیابی مدل اندازه‌گیری

پس از یک پیش‌آزمون، کل ۳۸۶ نمونه معتبر توسط SmartPLS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. پایایی شاخص، پایایی همسانی درونی، اعتبار همگرا، و اعتبار تمایز همگی برای مدل بازتابی مورد ارزیابی قرار گرفتند. جدول ۴ نتایج ارزیابی را نشان می‌دهد. شاخص $F4 (-0/509)$ حذف شد، زیرا یک ضریب بار عاملی منفی با معنای نظری مطابقت ندارد. در نهایت، این پژوهش سعی دارد که روش تئوری‌گرا را برای ساخت مدل انتخاب کند.

جدول ۷. ارزیابی مدل اندازه‌گیری

اعتبار همگرا	قابلیت اطمینان سازگاری داخلی	α	قابلیت اطمینان نشانگر		شاخص	متغیرها
			Sig	t-Value		
0/722	0/912	0/871	P < 0/001	64/193	0/813	A1
			P < 0/001	68/995	0/818	A2
			P < 0/001	71/115	0/820	A3
			P < 0/001	88/037	0/827	A4
0/682	0/895	0/844	P < 0/001	51/642	0/702	B1
			P < 0/001	86/024	0/844	B2
			P < 0/001	82/506	0/838	B3
			P < 0/001	62/238	0/792	B4
0/733	0/892	0/817	P < 0/001	51/709	0/778	C1
			P < 0/001	81/565	0/841	C2
			P < 0/001	97/88	0/858	C3
0/752	0/901	0/834	P < 0/001	73/648	0/826	D1
			P < 0/001	116/810	0/871	D2
			P < 0/001	63/862	0/802	D3
0/611	0/823	0/684	P < 0/001	30/657	0/727	E1
			P < 0/001	19/544	0/647	E2
			P < 0/001	87/393	0/865	E3
0/674	0/861	0/761	P < 0/001	37/580	0/750	F1
			P < 0/001	69/440	0/830	F2
			P < 0/001	66/794	0/790	F3
0/584	0/848	0/767	P < 0/001	62/852	0/773	G1
			P < 0/001	74/347	0/809	G2
			P < 0/001	30/563	0/699	G3
			P < 0/001	23/695	0/644	G4
0/603	0/914	0/890	P < 0/001	62/506	0/776	H1
			P < 0/001	66/867	0/781	H2
			P < 0/001	68/251	0/792	H3
			P < 0/001	58/930	0/767	H4
			P < 0/001	31/157	0/674	H5

			P < ۰/۰۰۱	۲۷/۴۴۷	۰/۶۸۲	H6	پویایی سرمایه اجتماعی با هدف بازآفرینی شهری
			P < ۰/۰۰۱	۴۷/۹۱۵	۰/۷۴۴	H7	
			P < ۰/۰۰۱	۳۲/۸۶۲	۰/۶۶۸	A1	
			P < ۰/۰۰۱	۳۳/۳۳۴	۰/۶۵۰	A2	
			P < ۰/۰۰۱	۳۷/۵۰۸	۰/۶۷۵	A3	
			P < ۰/۰۰۱	۴۹/۳۱۳	۰/۷۰۹	A4	
			P < ۰/۰۰۱	۳۶/۷۳۲	۰/۶۷۶	B1	
			P < ۰/۰۰۱	۱۹/۹۱۶	۰/۵۷۳	B2	
			P < ۰/۰۰۱	۱۸/۲۹۵	۰/۵۳۸	B3	
			P < ۰/۰۰۱	۱۷/۸۳۶	۰/۵۲۰	B4	
			P < ۰/۰۰۱	۳۲/۸۴۴	۰/۶۹۲	C1	
			P < ۰/۰۰۱	۳۶/۵۵۸	۰/۶۹۵	C2	
			P < ۰/۰۰۱	۴۱/۴۷۱	۰/۷۳۰	C3	
			P < ۰/۰۰۱	۴۰/۱۳۰	۰/۷۳۱	D1	
			P < ۰/۰۰۱	۴۷/۴۶۸	۰/۷۶۲	D2	
			P < ۰/۰۰۱	۳۵/۲۵۵	۰/۶۷۷	D3	
			P < ۰/۰۰۱	۷/۳۸۷	۰/۲۸۷	E1	
			P < ۰/۰۰۱	۶/۱۳۵	۰/۲۴۷	E2	
			P < ۰/۰۰۱	۱۱/۷۶۷	۰/۴۳۸	E3	
			P < ۰/۰۰۱	۱۴/۰۸۱	۰/۴۶۲	F1	
			P < ۰/۰۰۱	۱۸/۳۸۲	۰/۵۳۷	F2	
			P < ۰/۰۰۱	۲۸/۰۹۳	۰/۶۴۱	F3	
			P < ۰/۰۰۱	۴۲/۷۰۷	۰/۷۴۰	G1	
			P < ۰/۰۰۱	۳۰/۷۸۶	۰/۶۵۶	G2	
			P < ۰/۰۰۱	۱۵/۵۴۴	۰/۴۸۲	G3	
			P < ۰/۰۰۱	۱۲/۵۳۶	۰/۴۲۷	G4	

(مأخذ: محاسبات نگارنده)

قابلیت اطمینان معمولاً با بارگذاری های بیرونی ارزیابی می شود که به طور تجربی بیش از ۰/۷ پیشنهاد می شود. برای یک مدل تحقیق اکتشافی، حداقل مقدار قابل قبول بار عاملی ۰/۶ تا ۰/۷ است. در مدل اندازه گیری بازتابی که در پژوهش حاضر استفاده شده است، همه نشانگرهای مرتبه اول دارای بارگذاری واجد شرایط هستند و به ترتیب قابل قبول هستند. با این حال، ده متغیر برای ساختار پویایی سرمایه اجتماعی در میان بازآفرینی شهری مرتبه دوم (سطح بالاتر) بارگذاری کمتر از ۰/۶ دارند. همه بارهای عاملی معنی دار هستند ($p < ۰/۰۰۱$). برای آزمایش پایایی سازگاری داخلی، آلفای کرونباخ و پایایی مرکب (CR) اتخاذ شده‌اند. آلفای کرونباخ به عنوان پایایی در نظر گرفته می شود در حالی که پایایی مرکب یک معیار آزادتر را نشان می دهد. مقادیر آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ مورد نیاز است و مقادیر پایایی مرکب ۰/۶ تا ۰/۷ در تحقیقات اکتشافی رضایت بخش در نظر گرفته می شوند. همه شاخص های بازتابی نشان دهنده سازگاری داخلی و قابلیت اطمینان خوب هستند. ساختار تخلیه و اعیان سازی دارای کمترین مقدار آلفای کرونباخ (۰/۶۸۴) و مقدار پایایی مرکب آن ۰/۸۲۳ است. میانگین واریانس استخراج شده (AVE) سازه های اندازه گیری شده برای آزمایش اعتبار همگرایی مدل اندازه گیری مورد نیاز است، و حداقل مقدار قابل قبول میانگین واریانس استخراج شده ۰/۳ تا ۰/۵ است. تمام سازه های بازتابی نشان دهنده اعتبار همگرایی خوبی هستند. ساختار سرمایه اجتماعی پویا در بازآفرینی شهری

با کمترین مقدار میانگین واریانس استخراج شده $۰/۳۷۹$ است. در نتیجه مدل اندازه‌گیری دارای پایایی همسانی درونی و روایی همگرا بوده و پایایی شاخص آن نیز قابل قبول است. علاوه بر این، معیار فورنل-لارکر و بارگذاری‌های متقاطع برای ارزیابی اعتبار تمایز مدل اندازه‌گیری بازتابی پیشنهاد شده است. جداول ۵ و ۶ نتایج ارزیابی روایی افتراقی را نشان می‌دهد.

جدول ۸. تحلیل بارگذاری متقاطع برای ارزیابی اعتبار متمایز (مأخذ: محاسبات نگارنده)

	A	B	C	D	E	F	G	H
A1	۰/۸۱۳	۰/۴۷	۰/۵۶۴	۰/۴۸۹	۰/۲۱۶	۰/۴	۰/۴۴۷	۰/۵۱۶
A2	۰/۸۱۸	۰/۴	۰/۵۰۴	۰/۵۲۵	۰/۲۳۸	۰/۳۷۷	۰/۴۴۹	۰/۵۶۸
A3	۰/۸۲۰	۰/۴۴۱	۰/۵۳	۰/۵۵۵	۰/۲۳۶	۰/۳۷۶	۰/۴۷۱	۰/۵۷
A4	۰/۸۲۷	۰/۴۹۹	۰/۶۰۷	۰/۵۵۹	۰/۲۲۷	۰/۴۱۹	۰/۴۶۷	۰/۵۳۱
B1	۰/۶۱۷	۰/۷۰۲	۰/۶۱۷	۰/۵۷۷	۰/۱۶۷	۰/۳۵۳	۰/۴۳	۰/۴۵۵
B2	۰/۳۸۴	۰/۸۴۴	۰/۴۴۶	۰/۴۳	۰/۰۷۶	۰/۲۵۳	۰/۳۶۳	۰/۳۷
B3	۰/۳۵۷	۰/۸۳۸	۰/۴۱۲	۰/۳۹۷	۰/۰۷۵	۰/۲۲۵	۰/۳۲	۰/۳۱۳
B4	۰/۳۳۲	۰/۷۹۲	۰/۳۸۴	۰/۴۰۹	۰/۰۷۸	۰/۲۱۵	۰/۳۳۴	۰/۳۱۴
C1	۰/۵۲۲	۰/۶۱۹	۰/۷۷۸	۰/۶۱	۰/۱۶۴	۰/۳۰۴	۰/۴۱۸	۰/۴۴۱
C2	۰/۵۶۷	۰/۴۱	۰/۸۴۱	۰/۶۲۶	۰/۲۳۴	۰/۳۶۲	۰/۴۲۶	۰/۴۴۷
C3	۰/۵۸	۰/۴۶۷	۰/۸۵۸	۰/۶۶۲	۰/۲۴۹	۰/۳۸۹	۰/۴۴۲	۰/۴۸۹
D1	۰/۵۳۹	۰/۴۷۲	۰/۶۵۸	۰/۸۳۶	۰/۲۴۳	۰/۴۰۴	۰/۵۰۲	۰/۵۷۲
D2	۰/۵۷۳	۰/۵۰۶	۰/۶۶۴	۰/۸۷۱	۰/۲۵۸	۰/۴۰۲	۰/۵۲۹	۰/۵۶۳
D3	۰/۵۱۶	۰/۴۹۳	۰/۵۹۹	۰/۸۰۲	۰/۲۱۴	۰/۳۳۵	۰/۴۰۵	۰/۴۶۲
E1	۰/۱۸۹	-۰/۰۱	۰/۱۶۴	۰/۱۵۶	۰/۷۲۷	۰/۲۹۶	۰/۳	۰/۲۳۳
E2	۰/۱۲	۰/۱۰۷	۰/۱۳۱	۰/۱۴۸	۰/۶۴۷	۰/۲۵۴	۰/۱۸۵	۰/۱۸۴
E3	۰/۲۸۷	۰/۱۷۱	۰/۲۶۷	۰/۳۰۳	۰/۸۶۵	۰/۳۵۸	۰/۳۸۲	۰/۳۷
F1	۰/۳۳	۰/۱۷۶	۰/۲۷۶	۰/۲۲	۰/۳۵۷	۰/۷۵۰	۰/۴۳۴	۰/۳۷۶
F2	۰/۳۶	۰/۲۱۷	۰/۲۸۹	۰/۳۰۹	۰/۳۵۹	۰/۸۳۰	۰/۵۵۷	۰/۴۶۹
F3	۰/۴۳۴	۰/۳۸۱	۰/۴۲۴	۰/۵۰۹	۰/۲۶۵	۰/۷۹۰	۰/۵۵۶	۰/۴۷۳
G1	۰/۵۵	۰/۴۹۶	۰/۵۳۶	۰/۵۸۶	۰/۲۷	۰/۵۴	۰/۷۷۳	۰/۶۲۳
G2	۰/۴۳۸	۰/۳۶۸	۰/۳۹۹	۰/۴۶۵	۰/۳۳۸	۰/۵۹۶	۰/۸۰۹	۰/۵۹۶
G3	۰/۳۱	۰/۲۶۴	۰/۲۷۷	۰/۳۱۷	۰/۲۵۳	۰/۳۶۳	۰/۶۹۹	۰/۴۴۷
G4	۰/۲۸	۰/۱۵۲	۰/۲۳۸	۰/۲۲۸	۰/۳۳۷	۰/۳۹۱	۰/۶۴۴	۰/۴۵
H1	۰/۵۱۴	۰/۳۶۷	۰/۴۵۵	۰/۵۲۱	۰/۲۹۹	۰/۴۴۸	۰/۶۱۳	۰/۷۷۶
H2	۰/۵۵	۰/۳۸۴	۰/۴۷۸	۰/۵۴۲	۰/۳۲۶	۰/۴۵۱	۰/۶۲۳	۰/۷۸۱
H3	۰/۵۱۹	۰/۳۵۷	۰/۳۹۳	۰/۴۸	۰/۲۵۱	۰/۴۳۵	۰/۵۸۱	۰/۷۹۲
H4	۰/۵۰۹	۰/۳۴۷	۰/۴۲۲	۰/۴۷۱	۰/۲۵۷	۰/۴۴۶	۰/۵۳۵	۰/۷۶۷
H5	۰/۵۱۲	۰/۴۲۴	۰/۴۶	۰/۴۸	۰/۲۴	۰/۳۸۲	۰/۴۰۹	۰/۶۷۴
H6	۰/۴۰۱	۰/۲۵۳	۰/۳۱۸	۰/۳۷۲	۰/۲۴۹	۰/۳۴۹	۰/۴۶۲	۰/۶۸۲
H7	۰/۴۶۴	۰/۳۰۱	۰/۳۶۳	۰/۴۵۳	۰/۲۹	۰/۴۱۲	۰/۵۰۵	۰/۷۴۴

جدول ۸. معیار فورنل-لارکر (همبستگی متغیر پنهان) برای ارزیابی روایی افتراقی (مأخذ: محاسبات نگارنده)

A0	H	G	F	E	D	C	B	A	
								*۰/۸۴۹	A
							*۰/۸۲۶	۰/۵۳۴	B
						*۰/۸۵۶	۰/۵۸۲	۰/۶۵۰	C
					*۰/۸۶۷	۰/۷۳۹	۰/۵۶۵	۰/۶۲۷	D
				*۰/۷۸۲	۰/۲۷۶	۰/۲۵۳	۰/۱۲۷	۰/۲۷۰	E
			*۰/۸۲۱	۰/۳۹۲	۰/۴۴۰	۰/۴۱۱	۰/۳۲۸	۰/۴۶۳	F
		*۰/۷۶۴	۰/۶۳۵	۰/۳۸۵	۰/۵۵۴	۰/۵۰۱	۰/۴۴۹	۰/۵۴۰	G
	*۰/۷۷۶	۰/۷۰۶	۰/۵۴۱	۰/۳۵۳	۰/۶۱۶	۰/۵۳۷	۰/۴۵۲	۰/۶۴۳	H
*۰/۶۱۵	۰/۷۵۱	۰/۷۸۰	۰/۶۷۷	۰/۴۳۲	۰/۸۳۵	۰/۸۲۵	۰/۷۲۶	۰/۸۳۱	A0

*نشان دهنده ریشه مربع AVE ساختار پنهان است

دو جدول بالا نشان می دهد که بارگذاری عوامل با ساختار نهفته مرتبط با آن بیشتر از بارگذاری آن با تمام سازه‌های باقی مانده است؛ در همین حال، ریشه دوم میانگین واریانس استخراج شده هر سازه پنهان بالاتر از بالاترین همبستگی آن با سایر سازه‌های نهفته است؛ در نتیجه، مدل اندازه‌گیری بازتابی دارای اعتبار تمایز واجد شرایط است.

ارزیابی مدل ساختاری

برای برآورد اهمیت ضرایب مسیر و آزمون فرضیه‌ها، یک راه‌اندازی با استفاده از ۵۰۰۰ زیرنمونه بوت استرپ در بسته نرم‌افزاری SmartPLS انجام شده است. ضرایب مسیر، اهمیت ضرایب مسیر و ضریب تعیین (R^2) در جدول ۷ نمایش داده شده است.

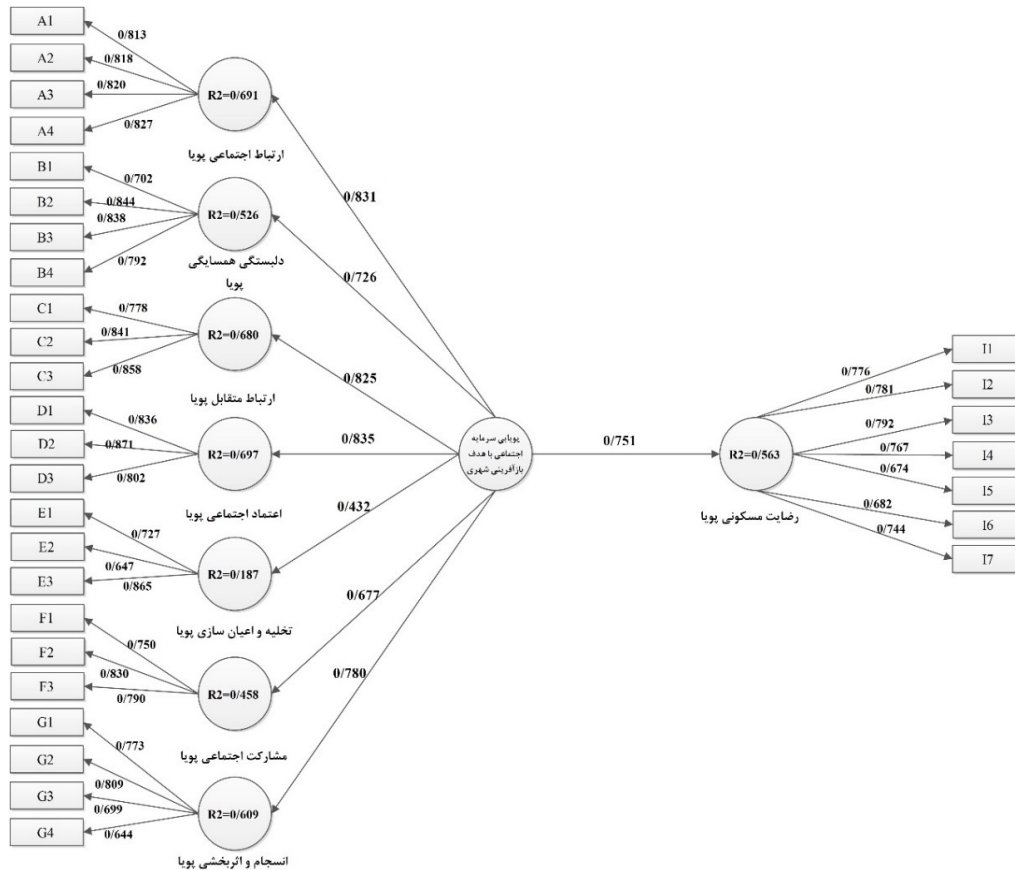
جدول ۹. ارزیابی مدل ساختاری و معیارهای کلیدی

R ²	Sig	t-Value	انحراف استاندارد	میانگین	β	مسیر
۰/۶۹۱	P < ۰/۰۰۱	۶۵/۶۵۸	۰/۰۱۳	۰/۸۳۱	۰/۸۳۱	A ← A0
۰/۵۲۵	P < ۰/۰۰۱	۳۴/۴۲۵	۰/۰۲۰	۰/۷۲۶	۰/۷۲۶	B ← A0
۰/۶۸۰	P < ۰/۰۰۱	۶۱/۸۸۱	۰/۰۱۳	۰/۸۲۵	۰/۸۲۵	C ← A0
۰/۶۹۷	P < ۰/۰۰۱	۶۱/۱۵۹	۰/۰۱۳	۰/۸۳۵	۰/۸۳۵	D ← A0
۰/۱۸۷	P < ۰/۰۰۱	۸/۶۹۵	۰/۰۴۰	۰/۴۳۲	۰/۴۳۲	E ← A0
۰/۴۵۸	P < ۰/۰۰۱	۲۶/۲۹۵	۰/۰۲۴	۰/۶۷۷	۰/۶۷۷	F ← A0
۰/۶۰۹	P < ۰/۰۰۱	۴۸/۸۱۰	۰/۰۱۵	۰/۷۸۰	۰/۷۸۰	G ← A0
۰/۵۶۳	P < ۰/۰۰۱	۴۴/۵۲۰	۰/۰۱۶	۰/۷۵۱	۰/۷۵۱	H ← A0

(مأخذ: محاسبات نگارنده)

همه ضرایب مسیر با مقادیر t بزرگتر از ۲/۵۸ معنی دار هستند ($p < ۰/۰۰۱$) مقدار R^2 ساختار تخلیه و اعیان‌سازی پویا نسبتاً کمتر است (۰/۱۸۷)، در حالی که مقادیر R^2 سایر سازه‌ها طبق قانون کلی با حداقل مقدار ۰/۵ قابل قبول است. همانطور که در شکل ۲ نشان داده شده است، مسیر پویایی سرمایه اجتماعی در بازآفرینی شهری به رضایت مسکونی پویا توسط داده‌های جمع‌آوری شده پشتیبانی می‌شود و معنی دار است ($\beta = ۰/۷۵۱$ ، $R^2 = ۰/۵۶۳$ ، $p < ۰/۰۰۱$). مسیرهای دیگر بین سازه پویایی سرمایه اجتماعی در بازآفرینی شهری و سازه‌های مرتبه پایین آن نیز قابل توجه است. در میان آنها، این

دو ساختار مرتبه پایین ارتباط اجتماعی پویا، اعتماد اجتماعی پویا، و ارتباط متقابل پویا دارای مقادیر β مطلق بالا، به ترتیب ۰/۸۳۱، ۰/۸۲۵، و ۰/۸۳۵ هستند، در حالی که ساختار تخلیه و اعیان‌سازی پویا نشان دهنده کمترین مقدار β مطلق ۰/۴۳۲ است.

شکل ۳. نتایج آزمون مدل مفهومی پژوهش (مأخذ: محاسبات نگارنده)

جدول ۸ نشان می‌دهد که همه فرضیه‌های تحقیق به جز یک مورد پشتیبانی می‌شوند. همه فرضیه‌ها شامل یک فرضیه بین سازه‌های مرتبه بالاتر و پنج فرضیه بین سازه‌های ارتباط اجتماعی و سازه‌های مرتبه پایین تر آن به استثناء H5، زیرا همبستگی مثبت بین اعتماد اجتماعی پویا و پویایی سرمایه اجتماعی در بازاریابی شهری پشتیبانی نمی‌شود.

جدول ۱۰. خلاصه آزمون فرضیه‌ها

نتیجه	فرضیه	مسیر
تأیید	فرض ۱. پویایی سرمایه اجتماعی در بازاریابی شهری به طور مثبت بر رضایت مسکونی پویا تأثیر می‌گذارد.	$A \leftarrow A0$
تأیید	فرض ۲. ارتباط اجتماعی پویا به طور مثبت بر پویایی سرمایه اجتماعی در بازاریابی شهری تأثیر می‌گذارد.	$B \leftarrow A0$
تأیید	فرضیه ۳. دلبستگی همسایگی پویا به طور مثبت بر پویایی سرمایه اجتماعی در بازاریابی شهری تأثیر می‌گذارد	$C \leftarrow A0$
تأیید	فرضیه ۴. رابطه متقابل پویا به طور مثبت بر پویایی سرمایه اجتماعی در بازاریابی شهری تأثیر می‌گذارد	$D \leftarrow A0$
رد	فرضیه ۵. اعتماد اجتماعی پویا به طور مثبت بر پویایی سرمایه اجتماعی در بازاریابی شهری تأثیر می‌گذارد.	$E \leftarrow A0$
تأیید	فرضیه ۶. تخلیه و اعیان‌سازی پویا به طور مثبت بر پویایی سرمایه اجتماعی در بازاریابی شهری تأثیر می‌گذارد	$F \leftarrow A0$
تأیید	فرضیه ۷. مشارکت جامعه پویا به طور مثبت بر پویایی سرمایه اجتماعی در بازاریابی شهری تأثیر می‌گذارد.	$G \leftarrow A0$
تأیید	فرضیه ۸. اثربخشی و انسجام پویا به طور مثبت بر پویایی سرمایه اجتماعی در بازاریابی شهری تأثیر می‌گذارد.	$H \leftarrow A0$

(مأخذ: محاسبات نگارنده)

نتیجه‌گیری

مطالعات لین و هوآنگ، ۲۰۱۸؛ لیو، ۲۰۱۵؛ وو و همکاران، ۲۰۲۳؛ پلاک، ۲۰۲۴؛ یانگ و هونگ، ۲۰۲۱؛ پارک، ۲۰۲۰ و هلستد و همکاران، ۲۰۲۲ همگی به بررسی سرمایه اجتماعی در ابعاد بازآفرینی و رضایت مسکونی ساکنان متمرکز بودند در این مطالعات مشخص شد که سرمایه اجتماعی به چه میزان می‌تواند بر رضایت مسکونی ساکنان مؤثر باشد، و به بررسی ابعاد مختلف از جمله مشارکت، همبستگی، ارتباط و اعتماد اجتماعی در شهرها را از منظر رضایت مسکونی ساکنان شهری مورد بررسی قرار دادند و از سوی دیگر همین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی را کم و بیش در شهرها و محله‌هایی مختلف که مورد بازآفرینی قرار گرفته‌اند را مورد ارزیابی قرار داده‌اند که با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر ثابت کردند که سرمایه اجتماعی با رضایت مسکونی همبستگی مثبت دارند، و یافته‌های پژوهش‌های پیشین یا یافته‌های پژوهش حاضر نیز مطابقت دارد. با این حال، این مطالعات به استفاده از رویکرد اندازه‌گیری «ایستا» برای سرمایه اجتماعی محدود شد. ارتباط مثبت بین افزایش سرمایه اجتماعی و رضایت مسکونی مشاهدات پاتنام را منعکس می‌کند که انباشت سرمایه اجتماعی ممکن است به تدریج نتایج اجتماعی-اقتصادی در طول زمان ایجاد کند. نتایج تجزیه و تحلیل پژوهش نشان می‌دهد که این مشاهدات در زمینه بازآفرینی شهری در محله‌های شهرهمدان نیز صادق است. موفقیت بازآفرینی شهری، یعنی اینکه آیا یک ساکن از زندگی در جامعه جدید لذت می‌برد، که به نظر می‌رسد به‌طور قابل توجهی با مشارکت و همکاری سرمایه اجتماعی در نتیجه بازآفرینی شهری مرتبط باشد. علاوه بر این، یکی دیگر از یافته‌های مهم این است که برخی از مطالعات بازآفرینی شهری به اثرات منفی آن بر پیوندهای اجتماعی و انسجام محله‌ای اشاره می‌کنند؛ شواهد نشان می‌دهد رضایت مسکونی با بازآفرینی شهری افزایش می‌یابد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که رابطه بین پویایی سرمایه اجتماعی و رضایت مسکونی یک همبستگی مثبت است. در طول فرآیند بازآفرینی شهری، با افزایش سرمایه اجتماعی، رضایت مسکونی نیز افزایش می‌یابد.

این پژوهش چندین پیامد اجتماعی بازآفرینی شهری از جمله پیوند اجتماعی، دل‌بستگی به همسایه، ارتباط متقابل، اعتماد اجتماعی، تخلیه و اعیان‌سازی، مشارکت جامعه، و اثربخشی و انسجام را اندازه‌گیری کرد، بدیهی است که تمامی این متغیرها به شدت بیانگر سرمایه اجتماعی در جوامع شهری در بازآفرینی شهری هستند. علاوه بر این، نتایج حاصل از مدل تحلیلی نشان می‌دهد که سه مؤلفه خاص، یعنی پیوند اجتماعی، اعتماد اجتماعی و ارتباط متقابل، سهم قابل توجهی در پویایی سرمایه اجتماعی در بازآفرینی شهری داشته باشند. ارتباط اجتماعی و ارتباط متقابل در سطح محله همیشه ابزار مهمی برای ساکنان برای به دست آوردن و برای دستیابی به اعتماد، احساس امنیت و تعلق بهتر شبکه‌های اجتماعی بوده است. جالب توجه است که این الگو به خوبی با مفهوم‌سازی پاتنام از سرمایه اجتماعی که قبلاً در مقاله مورد بحث قرار گرفت، مطابقت دارد. نکته کلیدی در اینجا این است که منطق اساسی تغییر الگوهای سرمایه اجتماعی در بازآفرینی شهری ریشه در شبکه‌ی اجتماعی ساکنان دارد و اینکه چگونه چنین شبکه‌هایی نتایج عاطفی و رفتاری مانند اعتماد و ارتباط متقابل را تحریک می‌کنند. در حالی که رشد و انقباض ارتباط اجتماعی با تغییر موجودی سرمایه اجتماعی در یک جامعه مسکونی مرتبط است، تغییرات در کیفیت ارتباط اجتماعی به تعیین چگونگی تبدیل اشکال مختلف شبکه‌های اجتماعی به کالاهای فردی و جمعی در جامعه بستگی دارد.

در مقابل، این فرضیه که تخلیه و اعیان‌سازی پویا به طور مثبت بر پویایی سرمایه اجتماعی در بازآفرینی شهری تأثیر می‌گذارد، رد می‌شود. همانطور که برخی تحقیقات نشان داده‌اند تخلیه و اعیان‌سازی پویا تأثیر منفی بر پویایی سرمایه اجتماعی در میان بازآفرینی شهری نشان نمی‌دهد. در حالی که برخی از مطالعات چنین دریافته‌اند که از طریق فرآیند بازآفرینی شهری، مناطق محروم تغییر شکل می‌دهند و با الزامات زندگی طبقه متوسط سازگار می‌شوند، مشخص نیست که آیا تازه واردان طبقه متوسط می‌توانند سرمایه اجتماعی خود را به نفع محله به اشتراک بگذارند. فرآیندهای بازآفرینی شهری منجر به عوامل متفاوتی از اعیان‌سازی شده‌است، بنابراین این را نمی‌توان یک پدیده واحد در نظر گرفت، اما باید

در هر مورد با توجه به منطق و نتایج آن بررسی شود. هنوز نیاز به بررسی بیشتر رابطه بین پویایی تخلیه و اعیان‌سازی و پویایی سرمایه اجتماعی در بازآفرینی شهری وجود دارد.

پویایی سرمایه اجتماعی مستحق بررسی بیشتر در مطالعه شهری است، زیرا شهرنشینی در شهرها به طور مداوم جوامع و فضاهای آن را شکل داده است، که تمایل دارد بر نحوه ارتباط مردم تأثیر بگذارد بلکه بازآفرینی محیط فیزیکی مدت کوتاهی بر رضایت مسکن ساکنان تأثیر دارد. با این حال، تأثیر تغییر در سرمایه اجتماعی و فضای اجتماعی پس از بازآفرینی شهری بسیار گسترده است. با استفاده از رویکرد سرمایه اجتماعی نوآورانه، این پژوهش بررسی کرد که چگونه تغییرات در سرمایه اجتماعی ناشی از بازآفرینی شهری بر سطح رضایت مسکونی شهرنشینان در همدان، تأثیر می‌گذارد. به طور کلی، بدیهی است که بازآفرینی شهری تأثیر مثبتی بر پویایی سرمایه اجتماعی در جوامع شهری همدان دارد، که در نتیجه بر میزان رضایت ساکنان از محله‌های خود تأثیر می‌گذارد. بررسی گسترده ادبیات مرتبط نشان داده است که این اولین تحلیل سیستماتیک از پویایی سرمایه اجتماعی و تأثیر آن بر توسعه شهری در همدان است. هدف این مطالعه پرداختن به چندین شکاف تحقیقاتی در تحقیقات موجود در مورد سرمایه اجتماعی و زندگی شهری است و نتایج آن پیامدهای مهمی را برای چنین تحقیقاتی در هر دو زمینه همدان و مناطق شهری ارائه می‌کند.

از نظر تجربی، این مطالعه رویکردی را برای به تصویر کشیدن مفهوم سرمایه اجتماعی در میان شهرنشینان همدان با ترکیب معیارهای سنتی برای سرمایه اجتماعی در ادبیات غربی (پاتنام، ۲۰۰۰) و ویژگی‌های زندگی شهری و توسعه در همدان ایجاد کرد. زمینه نتایج حاصل از مدل PLS-SEM نشان می‌دهد که رضایت مسکونی تحت تأثیر ابعاد و پویایی سرمایه اجتماعی (به جز تخلیه و اعیان‌سازی) قرار می‌گیرد. نکته مهم این است که این یافته‌ها به دو جهت مطالعات سرمایه اجتماعی و تحقیقات شهری اشاره دارد که ممکن است پیشرفت کند. نکته کلیدی این است که سرمایه اجتماعی از نظر ماهیت و پیامدهای اجتماعی-اقتصادی آن بسیار پویا است. یک نقص طراحی در مطالعات قبلی وجود داشته است که در آن معیارهای "ایستا" سرمایه اجتماعی نتوانسته ماهیت پویای سرمایه اجتماعی را منعکس کند. علاوه بر این، این پژوهش نشان داد که اجزای متعارف سرمایه اجتماعی مانند شبکه‌های اجتماعی و مشارکت اجتماعی نقش مهمی دارند. از طریق بررسی ادبیات، پویایی تخلیه و اعیان‌سازی اجتماعی نشان می‌دهد که می‌تواند بر سرمایه اجتماعی تحت بازآفرینی شهری تأثیر بگذارد؛ با این حال، نتیجه تجربی، این فرضیه را رد می‌کند. این مشاهدات به هیچ وجه صرفاً به مورد همدان محدود نمی‌شود. این پژوهش تحقیقات آتی در مورد سرمایه اجتماعی شهری را ترغیب می‌کند تا توجه بیشتری به ویژگی‌های بافتی-محلی، به‌ویژه تحولات نوپای آن در شهرها در رابطه با تأثیر فضایی بر پیوند اجتماعی شهرنشینان داشته باشد.

از آنجایی که بازآفرینی شهری به تدریج سرمایه اجتماعی و رضایت مسکونی را در میان ساکنان تغییر می‌دهد، دستور کار سیاست در مورد بازآفرینی شهری باید از چنین مکانیسم غیررسمی که در حال حاضر وجود دارد و همچنان نقش مهمی در زندگی مسکونی ایفا خواهد کرد، آگاه باشد. هدف از بازآفرینی شهری بهبود معضل رکود در در محلات شهر همدان است. اگر تمرکز بر بهبود محیط فیزیکی و بی‌توجهی به بهبود شبکه‌های اجتماعی، روابط همسایگی و توسعه اقتصادی باشد، نمی‌تواند مشکلات اساسی رکود محلات شهری را بهبود بخشد. این پژوهش شواهد تجربی ارائه می‌دهد که بهبود محیط اجتماعی به همان اندازه مهم است که محیط فیزیکی در طول فرآیند بازآفرینی شهری مهم است. بنابراین برای مسئولان و مقامات محلی مهم است که ویژگی‌های اجتماعی و پیامدهای بازآفرینی شهری را در فرآیند برنامه‌ریزی برای بهینه‌سازی نتایج در نظر بگیرند. اگر مسئولان بتوانند زمینه‌ای برای مشارکت بیشتر جامعه و فرهنگ تعاملی در طول بازآفرینی شهری ایجاد کنند، چنین فعالیت‌هایی به‌ویژه در مورد دلبستگی به محله و اعتماد اجتماعی قابل تشخیص است.

مشاهدات پژوهش حاضر با ماهیت کمی تحلیل تجربی در این پژوهش محدود شده است. بنابراین، مطالعه حاضر سعی دارد، کار بر روی مکانیسم‌هایی را تحریک کند که از طریق آن بازآفرینی شهری باعث تغییر زندگی اجتماعی، روابط و نگرش‌ها در میان ساکنان جامعه شهری شود. اگر چنین اتفاقی بیفتد، هم درک علمی و هم برنامه‌ریزی واقعی از بازآفرینی شهری و ساختن جامعه پویا بهتر خواهد بود. نتیجه‌گیری این پژوهش می‌تواند به عنوان یک مرجع برای تصمیم‌گیری‌های آتی در حوزه مدیریت شهری و توسعه پایدار به کار گرفته شود و به سیاست‌گذاران کمک کند تا با رویکردی جامع و یکپارچه، به بهبود شرایط زندگی شهری بپردازند.

پیشنهادها

- احداث پارک‌ها، باغ‌ها و فضاهای عمومی باعث تقویت روابط اجتماعی و افزایش رضایت مسکونی ساکنان می‌شود.
- برگزاری برنامه‌های فرهنگی، ورزشی و آموزشی با هدف افزایش مشارکت شهروندان در امور محلی و تقویت سرمایه اجتماعی.
- بهسازی زیرساخت‌های فیزیکی مانند خیابان‌ها، پیاده‌روها و سیستم‌های آب و برق برای بهبود کیفیت زندگی ساکنان.
- ایجاد انجمن‌های محلی که بتوانند نظرات و مشکلات ساکنان را به مراجع ذی‌صلاح منتقل کنند و موجب تقویت ارتباطات اجتماعی شوند.
- آموزش و تشویق شهروندان به شرکت در فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی با هدف افزایش مسئولیت‌پذیری و اعتماد اجتماعی.
- برگزاری جلسات مشاوره و توجیهی با حضور متخصصین و مسئولین محلی برای اطلاع‌رسانی در مورد پروژه‌های بازآفرینی و تشویق مشارکت شهروندان.
- شناسایی و پاسخگویی به نیازهای خاص گروه‌های مختلف ساکنان، مانند کودکان، سالمندان و افراد با نیازهای ویژه برای افزایش رضایت مسکونی.
- ایجاد و ترویج فعالیت‌های مشترک و داوطلبانه مانند تمیز کردن محله‌ها، کاشت درخت و نگهداری از فضاهای سبز برای تقویت همبستگی اجتماعی.
- ایجاد محیط‌های امن با نصب دوربین‌های مدار بسته، افزایش حضور پلیس و بهبود روشنایی معابر برای افزایش احساس امنیت و رضایت مسکونی.
- برگزاری جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها و رویدادهای فرهنگی و هنری با هدف افزایش تعلق محلی و تقویت هویت فرهنگی محله‌ها.

منابع

- احمدی، حسن؛ مهرجو، مهرداد. (۱۳۹۸). *بررسی رابطه بین دلبستگی مکانی و وفاداری رفتاری با سرزندگی و امنیت در فضای شهری (مطالعه موردی: میدان شهرداری شهر رشت)*. معماری و شهرسازی پایدار، ۷(۲)، ۶۹-۸۳. Doi: [10.22061/jsaud.2020.5766.1561](https://doi.org/10.22061/jsaud.2020.5766.1561)
- احمدی، حسن؛ مهرجو، مهرداد. (۱۴۰۱). *بررسی اهمیت احساس امنیت در کیفیت فضاهای شهری و عوامل مؤثر بر آن؛ مطالعه موردی: پیاده‌راه مرکزی شهر همدان و محلات پیرامون*. پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۴(۳)، ۱۰۳۷-۱۰۵۸. Doi: [10.22059/jhgr.2021.318827.1008252](https://doi.org/10.22059/jhgr.2021.318827.1008252)
- اسمعیل پور، فاطمه؛ سرائی، محمد حسین؛ اسمعیل پور، نجم. (۱۴۰۰). *تبیین نقش منزلت اجتماعی محله در گرایش به بازآفرینی آن با کاربری مدل معادلات ساختاری (نمونه مورد مطالعه: بافت میانی شهر اراک)*. فصلنامه مطالعات شهری، ۱۰(۳۸)، ۳۰-۱۷. doi: [10.34785/J011.2021.840](https://doi.org/10.34785/J011.2021.840)

- آقائی زاده، اسماعیل؛ حسام، مهدی؛ محمدزاده، ربابه. (۱۳۹۸). *بررسی سرمایه اجتماعی در فرآیند بازآفرینی شهری در بافتهای مسئله دار شهری- نمونه: شهر رشت*. مطالعات ساختار و کارکرد شهری، ۱۹(۶)، ۱۴۵-۱۶۷. doi: [10.22080/shahr.2019.15457.1685](https://doi.org/10.22080/shahr.2019.15457.1685)
- بهرامی، فریبا؛ خادم الحسینی، احمد؛ صابری، حمید؛ مختاری ملک آبادی، رضا. (۱۴۰۱). *الگوی بازآفرینی فرهنگ مینا در راستای توسعه پایدار گردشگری بافت تاریخی شهر اصفهان با نقش تعدیل کننده راهبردهای مبتنی بر فرهنگ*. کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی، ۱۰(۲)، ۲۷-۴۰. doi: [10.22034/grd.2022.2742](https://doi.org/10.22034/grd.2022.2742)
- پورمهدی امیری، مهدی. (۱۴۰۱). *بررسی تحقق پذیری بازآفرینی بافت فرسوده شهری در جهت ارتقاء کیفیت زندگی از دیدگاه مشارکت شهروندی*. جغرافیا و روابط انسانی، ۴(۴)، ۴۵۷-۴۷۴. doi: [20.1001.1.26453851.1401.4.4.27.9](https://doi.org/20.1001.1.26453851.1401.4.4.27.9)
- فنی، زهره. (۱۴۰۰). *بررسی اثرات بازآفرینی در پایداری اجتماعی- فرهنگی محله‌های تاریخی (پژوهشی در محله ایران، منطقه ۱۲ تهران)*. پژوهش‌های دانش زمین، ۱۲(۱)، ۲۰۲-۲۲۱. doi: [10.52547/esrj.12.1.202](https://doi.org/10.52547/esrj.12.1.202)
- محمدپور، صابر؛ مهرجو، مهرداد؛ اغنائی، فاطمه. (۱۳۹۸). *ارزیابی تأثیرات سیاست‌های حمل‌ونقلی در بهبود رضایتمندی شهروندان از کیفیت زندگی شهری مطالعه موردی: شهر رشت*. فصلنامه برنامه ریزی توسعه شهری و منطقه ای، ۴(۸)، ۱۷۸-۱۴۵. doi: [10.22054/urdp.2020.48536.1168](https://doi.org/10.22054/urdp.2020.48536.1168)
- میرحسینی، سید ولی الله؛ خادمی، حسین؛ آخوندی، حمیدرضا. (۱۴۰۱). *بررسی نقش سرمایه اجتماعی در توسعه شهری (مطالعه موردی: شهر یزد)*. کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی، ۱۰(۲)، ۱۵۲-۱۵۸. doi: [10.22034/grd.2022.2758](https://doi.org/10.22034/grd.2022.2758)
- نوریان، فرشا آریانا، اندیشه. (۱۳۹۱). *تحلیل چگونگی حمایت قانون از مشارکت عمومی در بازآفرینی شهری مطالعه موردی: میدان امام علی (عتیق) اصفهان*. نشریه هنرهای زیبا: معماری و شهرسازی، ۱۷(۲)، ۱۵-۲۸. doi: [10.22059/jfaup.2012.30156](https://doi.org/10.22059/jfaup.2012.30156)

References

- Alecu, A., Helland, H., Hjellbrekke, J., & Jarness, V. (2022). *Who you know: The classed structure of social capital*. The British Journal of Sociology, 73(3), 505-535.
- Anastasiou, E., & Manika, S. (2020). *Perceptions, Determinants and Residential Satisfaction from Urban Open Spaces*. Open Journal of Social Sciences, 8, 1-18.
- Arkaraprasertkul, N. (2018). *Gentrification and its contentment: An anthropological perspective on housing, heritage and urban social change in Shanghai*. Urban Studies, 55(7), 1561-1578.
- Blessi, G. T., Tremblay, D. G., Sandri, M., & Pilati, T. (2012). *New trajectories in urban regeneration processes: Cultural capital as source of human and social capital accumulation—Evidence from the case of Tohu in Montreal*. Cities, 29(6), 397-407.
- Branco, R., & Alves, S. (2018). *Urban rehabilitation, governance, and housing affordability: Lessons from Portugal*. Urban Research & Practice, 1-23.
- Butler, T., & Robson, G. (2001). *Social capital, gentrification and neighbourhood change in London: A comparison of three south London neighbourhoods*. Urban Studies, 38(12), 2145-2162.
- Chan, K. W. (2017). *Rethinking the mechanism of the social impact assessment with the "right to the city" concept: A case study of the Blue House Revitalization Project in Hong Kong (2006-2012)*. International Planning Studies, 22(4), 305-319.
- Chen, Y., & Wang, H. (2022). *The role of community participation in enhancing residential satisfaction in urban regeneration projects*. Habitat International, 98, 102144.
- Chung, H. (2021). *Neighbourhood redevelopment and the making of a housing middle class: Can gentrification explain China's spatial and social changes?*. GeoJournal, 86(3), 1375-1388.

- De Villiers, C., La Torre, M., & Botes, V. (2022). *Accounting and social capital: A review and reflections on future research opportunities*. Accounting & Finance, 62(4), 4485-4521.
- Dekker, K. (2007). *Social capital, neighbourhood attachment and participation in distressed urban areas. A case study in The Hague and Utrecht, the Netherlands*. Housing Studies, 22(3), 355-379.
- Du, T., Du, S., & Wang, R. (2022). *Social factors and residential satisfaction under urban renewal background: A comparative case study in Chongqing, China*. Journal of Urban Planning and Development, 148(4), 05022030.
- Dunxiang, X. (2017). *Generation of power: Ethnography of urban renewal in Hong Kong*. Beijing: Social Science Literature Publishing House.
- Fang, R. (2014). *Quantitative Research on Chinese Localization of "Social Capital"(chinese)*. Beijing: Social Sciences Literature Press.
- Fang, Y. (2006). *Residential satisfaction, moving intention and moving behaviours: A study of redeveloped neighbourhoods in inner-city Beijing*. Housing Studies, 21(5), 671-694.
- Farkas, T. (2021). *The role of the social capital in rural development. Case study analysis of village research camps in Romania and Hungary*. European Countryside, 13(3), 584-598.
- Farkas, T., Kolta, D., & Maayoufi, D. (2021). The community factor of the rural development.
- Flint, J., & Kearns, A. (2006). *Housing, neighbourhood renewal and social capital: The case of registered social landlords in Scotland*. European Journal of Housing Policy, 6(1), 31-54.
- Forouhar, A., & Hasankhani, M. (2018). *Urban renewal mega projects and residents' quality of life: Evidence from historical religious center of Mashhad Metropolis*. Journal of Urban Health, 95(2), 232-244.
- Forrest, R., & Kearns, A. (2001). *Social cohesion, social capital and the neighbourhood*. Urban Studies, 38(12), 2125-2143.
- Gibbons, J., Nara, A., & Appleyard, B. (2017). *Exploring the imprint of social media networks on neighborhood community through the lens of gentrification*. Environment and Planning B: Urban Analytics and City Science, 45(3), 470-488.
- Goudarzi, M., Aghamohseni, N., & Jomehpour, M. (2016). *Social capital change: Investigating old and new generations of rural communities. Case study: Ghasran Rural District, Shemiranat Region, Tehran*. Journal of Social Service Research, 42(5), 576-583.
- Greenbaum, S. (2008). *Poverty and the willful destruction of social capital: Displacement and dispossession in African American communities*. Rethinking Marxism, 20(1), 42-54.
- Halstead, J. M., Deller, S. C., & Leyden, K. M. (2022). *Social capital and community development: Where do we go from here?*. Community Development, 53(1), 92-108.
- Hazelzet, A., & Wissink, B. (2012). *Neighborhoods, social networks, and trust in postreform China: The case of Guangzhou*. Urban Geography, 33(2), 204-220.
- He, S. (2013). *Evolving enclave urbanism in China and its socio-spatial implications: The case of Guangzhou*. Social and Cultural Geography, 14(3), 243-275.
- Hindhede, A. L. (2016). *Neighbourhood renewal, participation, and social capital in deprived areas: Unintended consequences in a Nordic context*. European Societies, 18(5), 535-559.
- Hooper, M., & Ortolano, L. (2012). *Confronting urban displacement: Social movement participation and post-eviction resettlement success in Dar es Salaam, Tanzania*. Journal of Planning Education and Research, 32(3), 278-288.
- Hu, Y., Hooimeijer, P., Bolt, G., & Sun, D. (2015). *Uneven compensation and relocation for displaced residents: The case of Nanjing*. Habitat International, 47, 83-92.

- Huang, X., Dijst, M., & van Weesep, J. (2018). *Rural migrants' residential mobility: Housing and locational outcomes of forced moves in China*. *Housing, Theory and Society*, 35(1), 113–136.
- Huang, X., He, D., Tang, S., & Li, X. (2020). *Compensation, housing situation and residents' satisfaction with the outcome of forced relocation: Evidence from urban China*. *Cities*, 96, Article 102436.
- Imbroscio, D. (2008). *"[U]nited and actuated by some common impulse of passion": Challenging the dispersal consensus in American housing policy research*. *Journal of Urban Affairs*, 30(2), 111–130.
- Jang, A. (2023). *Function of Social Capital and Civic Engagement in Urban Regeneration*. *Journal of asian sociology*, 52(1), 1-32.
- Jiang, W., Feng, T., Timmermans, H., & Li, H. (2017). *A gap-theoretical path model of residential satisfaction and intention to move house applied to renovated historical blocks in two Chinese cities*. *Cities*, 71, 19–29.
- Jin, E., Lee, W., & Kim, D. (2018). *Does resident participation in an urban regeneration project improve neighborhood satisfaction: A case study of "Amichojang" in Busan, South Korea*. *Sustainability*, 10(10), 3755.
- Kikuchi, M., & Coleman, C. L. (2012). *Explicating and measuring social relationships in social capital research*. *Communication theory*, 22(2), 187-203.
- Kim, H., Marcouiller, D. W., & Choi, Y. (2019). *Urban redevelopment with justice implications: The role of social justice and social capital in residential relocation decisions*. *Urban Affairs Review*, 55(1), 288–320.
- Levine, D., & Aharon-Gutman, M. (2023). *The social deal: urban regeneration as an opportunity for in-place social mobility*. *Planning Theory*, 22(2), 154-176.
- Li, Q., & Liu, S. (2023). *Residential satisfaction and the urban environment: Evaluating the impacts of physical and social attributes*. *Journal of Urban Studies*, 60(2), 340-362.
- Li, S.-M., & Song, Y.-L. (2009). *Redevelopment, displacement, housing conditions, and residential satisfaction: A study of Shanghai*. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 41(5), 1090–1108.
- Li, Z., & Wu, F. (2008). *Tenure-based residential segregation in post-reform Chinese cities: A case study of Shanghai*. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 33(3), 404–419.
- Lin, N., Fu, Y.-c., & Chen, C.-J. J. (2013). *Social capital and its institutional contingency: A study of the United States, China and Taiwan*. Routledge.
- Liu, Y., Geertman, S., van Oort, F., & Lin, Y. (2018). *Making the "invisible" visible: Redevelopment-induced displacement of migrants in Shenzhen, China*. *International Journal of Urban and Regional Research*, 42(3), 483–499.
- Liu, Z., Wang, Y., & Tao, R. (2013). *Social capital and migrant housing experiences in urban China: A structural equation modeling analysis*. *Housing Studies*, 28(8), 1155–1174.
- Lu, N., & Zhang, J. (2023). *A multiple-group analysis of social Capital and loneliness among community-dwelling older adults in urban China during the outbreak of the COVID-19 pandemic*. *Aging & Mental Health*, 27(7), 1368-1376.
- Lu, N., Jiang, N., Sun, Q., & Lou, V. W. (2020). *Community social capital and positive caregiving experiences among adult-children caregivers of older adults with disabilities in urban China*. *Research on aging*, 42(1), 3-12.
- Martin, N. D., & Flores, S. M. A. (2024). *Social capital and academic success*. In *Handbook on Inequality and Social Capital* (pp. 305-318). Edward Elgar Publishing.
- Mir hosseini, S. V., khademi, H., & Akhoundi, H. (2022). *Investigating the role of social capital in urban development (case study: Yazd city)*. *The Journal of Geographical Research on Desert Areas*, 10(2), 152-158. (In Persian)

- Morrison, N., & Xian, S. (2016). *High mountains and the faraway emperor: Overcoming barriers to citizen participation in China's urban planning practices*. *Habitat International*, 57, 205–214.
- Mudd, A. L., Groeniger, J. O., Bal, M., Verra, S. E., van Lenthe, F. J., & Kamphuis, C. B. (2023). *Testing conditionality with Bourdieu's capital theory: How economic, social, and embodied cultural capital are associated with diet and physical activity in the Netherlands*. *SSM-Population Health*, 22, 101401.
- Munif, F. (2020). *Pengembangan Madrasah melalui Modal Sosial*. *Jurnal Kependidikan*, 8(1), 84-98.
- Murgaš, F., Petrovič, F., & Tirpáková, A. (2022). *Social capital as a predictor of quality of life: the Czech experience*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(10), 6185.
- Mutiara, I. A., Nur, S., Ramlan, H., & Basra, M. H. (2020). *Modal sosial: Membangun optimisme sosial pada masyarakat di tengah pandemi Covid-19*. *Prosiding Nasional Covid-19*, 113-116.
- Park, K. (2020). *Social Capital and Residential Satisfaction in South Korea: A Comparative Study of Communities in Seoul, Yeosu and Gwacheon*. *Environment and Urbanization Asia*, 11(1), 140-154.
- Petrić, M., & Tomić-Koludrović, I. (2021). *Bourdieu's theorization of social capital in the analysis of South-East European societies*. *Filozofija i društvo/Philosophy and Society*, 32(4), 538-566.
- Pitas, N., & Ehmer, C. (2020). *Social Capital in the Response to COVID-19*. *American Journal of Health Promotion*, 34(8), 942-944.
- Placek, M. (2024). *Social media, quality of democracy, and citizen satisfaction with democracy in central and eastern Europe*. *Journal of Information Technology & Politics*, 21(1), 6-22.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon and Schuster.
- Putro, H. P. N., Rusmaniah, R., Mutiani, M., Abbas, E. W., Jumriani, J., & Ilhami, M. R. (2022). *Social Capital of Micro, Small and Medium Enterprises in Kampung Purun for Improving Entrepreneurship Education*. *AL-ISHLAH: Jurnal Pendidikan*, 14(2), 1669-1680.
- Saharuddin, S., Rahman, U., Mahmud, M., & Ondeng, S. (2020). *Social Capital Analysis as A Pattern of Developing Islamic Education an An Integral School Lukman Al-Hakim Surabaya*. *Didaktika Religia*, 8(1), 197-214.
- Saijo, E. (2022). *Understanding the role of social capital in promoting knowledge-based growth in Europe*. *Journal of Policy Options*, 5(4), 1-7.
- Salaripour, A., Mehrjou, M., & Jalilisadrabad, S. (2022). *Evaluation of urban neighborhood regeneration based on urban liveability criteria case study: Kolapa Neighborhood, Hamedan City*. *International journal of architectural engineering & urban planning*, 32(2), 1-17.
- Saraei, M. H., Ghasemi, M., & Roostamzadeh, M. (2023). *Planning to recreate the historical contexts of Kerman*. *The Journal of Geographical Research on Desert Areas*, 11(1), 67-85. (In Persian)
- Schirone, M. (2023). *Field, capital, and habitus: The impact of Pierre Bourdieu on bibliometrics*. *Quantitative Science Studies*, 4(1), 186-208.
- Shayju, C. (2021). *When identities are ignored: capital, social capital and the failure of the Indian left*. *Critique*, 49(3-4), 257-265.
- Smith, N., & Williams, P. (2013). *Gentrification of the City*. Routledge.
- Song, L., & Lin, N. (2009). *Social capital and health inequality: evidence from Taiwan*. *Journal of health and social behavior*, 50(2), 149-163.

- Tuominen, M., & Haanpää, L. (2022). *Young people's well-being and the association with social capital, ie social networks, trust and reciprocity*. Social indicators research, 159(2), 617-645.
- Tuominen, M., Kilpi-Jakonen, E., García Velázquez, R., Castaneda, A., & Kuusio, H. (2023). *Building social capital in a new home country. A closer look into the predictors of bonding and bridging relationships of migrant populations at different education levels*. Migration Studies, 11(4), 598-630.
- Twibell, S. M. (2022). *Social Capital and the Church: Engaging Virtually for the Sake of the World*. International bulletin of mission research, 46(1), 115-122.
- Wang, N., Wang, L., Ma, Z., & Wang, S. (2022). *From knowledge seeking to knowledge contribution: A social capital perspective on knowledge sharing behaviors in online Q&A communities*. Technological Forecasting and Social Change, 182, 121864.
- Wang, T., Cao, J., & Lin, N. (2024). *From sibship to entrepreneurship: an intragenerational perspective on entrepreneurial intention and action*. Asia Pacific Journal of Management, 41(3), 1373-1394.
- Wicaksono, H. H. (2024). *Social Reproduction in Schools of Excellence from the Perspective of Pierre Bourdieu*. Didaktika: Jurnal Kependidikan, 13(1), 1019-1028.
- Wilson, J., & Stevens, M. (2020). Measuring dynamic residential satisfaction: A longitudinal study of changing housing experiences. Housing Studies, 35(6), 1012-1034.
- Woo, A., Joh, K., & Yu, C. Y. (2023). *Making space and building social capital: Unpacking the relationships between community center use and social capital in urban regenerated neighborhoods in Seoul, Korea*. Habitat International, 132, 102742.
- Wu, C. (2021). *Social capital and COVID-19: a multidimensional and multilevel approach*. Chinese Sociological Review, 53(1), 27-54.
- Wu, F. (2004). *Residential relocation under market-oriented redevelopment: The process and outcomes in urban China*. Geoforum, 35(4), 453-470.
- Yan, T., Lu, Z., & Jing, L. (2019). *A comparative study on participatory micro-regeneration of old communities: from the perspective of social capital*. China City Planning Review, 28(4), 50-58.
- Yang, M., & Hong, K. S. (2021). *The Effect of Social Capital Formed in Urban Regeneration Area on Revisit Intention-Mediating Effect of Experiential Value and Place Attachment*. The Journal of the Korea Contents Association, 21(6), 663-677.
- Yeh, W. C., Lee, C. C., Lin, M. F., & Chang, H. C. (2024). *The Effects of Social Capital, the Sharing Economy, and Mutual Support on the Co-housing Intentions of Elderly Groups—Application of the Theory of Planned Behavior*. Journal of the Knowledge Economy, 1-27.
- Zhang, H., Han, R., Wang, L., & Lin, R. (2021). *Social capital in China: A systematic literature review*. Asian Business & Management, 20, 32-77.
- Zhang, J., & Lu, N. (2020). *Community-based cognitive social capital and depressive symptoms among older adults in urban China: The moderating role of family social capital*. The International Journal of Aging and Human Development, 90(3), 297-316.